

Duho vno življenja

AVGUST 1976

LA VIDA ESPIRITUAL

BUENOS AIRES

¿Quién es y dónde está Dios?

Hay falsas imágenes de Dios

En una u otra forma, todos buscamos a Dios. Pero ¿quién es Dios? ¿y dónde está? Cuando eramos niños, nos contentábamos con algunas explicaciones más o menos superficiales y simplistas. Para un adulto eso no basta. Y si basta, es peor, porque quiere decir que nos quedamos con una fe infantil y “subdesarrollada”.

Nuestra fe debe madurar. Y por lo tanto, también nuestra idea de Dios debe madurar al ritmo de la evolución del mundo. Constantemente deben “morir” en nosotros las falsas imágenes de Dios, creadas muchas veces por la ignorancia o la superstición. Constantemente debemos “redescubrir” la imagen del Dios vivo y verdadero, al Padre de quien todo procede y a quien nosotros pertenecemos, usando las expresiones del apóstol San Pablo (1 Tes 1, 9; 1 Cor 8, 6).

Tener una falsa idea de Dios es otra manera de ser ateo; y muchos ateos no niegan propiamente a Dios, sino más bien las falsas imágenes de El. Decía un célebre escritor: “Dios ha hecho al hombre a su imagen, y los hombres le han pagado con la misma moneda”, es decir, han intentado hacerlo a su propia imagen. Dios es Dios y nunca podrá ser reducido a la imagen del hombre. Dios es Espíritu, nos advierte Jesús (Jn 4, 24).

¿Dónde está Dios?

Hay algunas imágenes de Dios que han quedado como resabios de ciertas concepciones antiguas del universo. Una de ellas es la que lo ubica en el “cielo”, entendiendo por esta palabra la bóveda celeste. Podemos decir que Dios está “arriba” o hablar del “Dios de las alturas”, pero solamente en un sentido figurado, o sea, para destacar su grandeza incomparable. Dios no es un anciano con barba, sentado sobre las nubes. Y por mucho que recorramos el espacio, nunca encontraremos a Dios.

¿Por qué Dios va a estar más en el espacio que en el fondo del mar o dentro de la tierra? Dios está sobre todos, lo penetra todo y está en todos, nos aclaraba san Pablo (Ef 4, 6). Dios es algo así como el autor de un libro, que no aparece visiblemente en ninguna de sus páginas, y sin embargo, está presente en cada una de sus palabras. O como el artista que vive en su obra, o el sabio en su descubrimiento.

(Continuará)

21. svetovni evharistični kongres

Navodilo o češčenju evharistične skrivnosti, ki ga je 25. maja 1967, na praznik presvetega Rešnjega telesa, izdala kongregacija svetih obredov, pravi, da je „evharistična skrivnost zares središče svetega bogoslužja in celo vsega krščanskega življenja. Zato si Cerkev, poučena po Svetem Duhu, prizadeva, da bi se v to skrivnost vedno bolj poglobila in iz nje vedno močneje živela.“

Med izrednimi sredstvi, ki presveto Rešnje telo — zakrament usmiljenja, znamenje edinosti, vez ljubezni, velikonočno gostijo, v kateri se uživa Kristus, duša napolnjuje z milostjo in nam deli zastava prihodnje slave — poglabljajo, pa so evharistični kongresi, na mednarodni, narodni, škofijski in župnijski ravni.

Mednarodnih ali svetovnih evharističnih kongresov je bilo doslej štirideset. Dvanajst v preteklem stoletju, dvaindvajset v prvi polovici našega stoletja in šest po zadnji svetovni vojni.

Čas in kraj novega
evharističnega
kongresa

Pred nami pa je 41. svetovni evharistični kongres. Bo v Združe-

nih državah Severne Amerike, v mestu Filadelfia, od 1. do 8. avgusta 1976.

Kongres bo ob spominu dveh važnih jubilejev. Ob petdesetletnici zadnjega in edinega svetovnega evharističnega kongresa v mestu Chicago, kamor je šel tudi takratni ljubljanski škof Anton Bonaventura Jeglič; in ob dvestoletnici Združenih držav Severne Amerike, ki štejejo danes okrog 220 milijonov ljudi, med katerimi je 50 milijonov katoličanov, več protestantskih Cerkev in, žal, tudi nemalo takih, ki se za vero sploh ne zmenijo.

Filadelfia je po velikosti na petem mestu med ameriškimi nadškofijami in škofijami. Šteje en

Znak 21. svetovnega
evharističnega kongresa

milijon štiristo tisoč katoličanov. Vodi jo kardinal John Joseph Krol (65 let), nekdanji pomožni škof v Clevelandu, ki je v novembru 1959 daroval pogrebno sv. mašo za našim rajnim škofom Gregorijem Rožmanom.

Osnovna misel 41. mednarodnega evharističnega kongresa je:

Evharistija in lakota velike človeške družine

Kongres, na katerega so se vršile velike priprave skozi vse leto po vseh ameriških škofijah in župnijah, hoče sodobnemu človeštvu, štiri milijardi ljudi, na začetku zadnje četrtine dvajsetega stoletja, poudariti, da je Evharistični Kristus središče sveta.

Ijudje naše dobe naj ob evharističnem kongresu v Kristusa požive vero, upanje in ljubezen.

Vero, ki je večji zaklad kot vse ameriško bogastvo; upanje, ki nikdar ne vara; ljubezen, ki vse osrečuje.

Iz žive vere, iz poglobljenega upanja in iz brezmejne ljubezni do Kristusa v presvetem zakramentu pa se naj v srcih ljudi porodi prepričanje, da je samo v Kristusu možna rešitev problemov, ki mučijo sodobno človeštvo.

Današnji svet, na videz poln napredka in blaginje, trpi namreč strašno lakoto. Severnoameriški škofje, ki jim predseduje nadškof Bernardin iz Cincinnatija, kjer je naš Baraga prejel

Po povzdigovanju

Zdaj je Žrtev darovana
tebi, Stvarnik in Vladar;
čast po njej ti vsa je dana;
sprejmi jo v prijeten dar!

Hudega nas vsega reši
in odpusti nam dolge;
naših src nemir uteši,
k tebi, Oče, si žele!

V tej dolini solz in znoja
naš vsakdanji kruh nam daj
in utrujene od boja
s kruhom angelskim krepčaj!

Sprejmi v rajsko očetnjava
duše rajnih, o Gospod,
in ne vpelji nas v skušnjava,
z nami bodi vsepovsod!

Ludovik Ceglar

.....

leta 1853 škofovsko posvečenje, so v pastirskem pismu nakazali osem oblik lakote. Na prvem mestu je lakota po Bogu, nato lakota po kruhu, po svobodi in pravičnosti, po duhu, po resnici, po razumevanju, po miru in končno po Jezusu Kristusu, ki je kruh za življenje sveta.

Edino sredstvo proti tej lakoti, v katero se vsak dan bolj pogrezamo, pa je samo Jezus Kristus v presvetem Rešnjem telesu.

Trditev se na prvi videz zdi morda drzna. Neutemeljena. Resen premislek pa kaj kmalu razprši vse dvome. Resnica postane

Jasna kot beli dan. Samo nekaj dokazov:

Evharistija in lakota po Bogu

Če nam manjka Boga, je malo važno, kaj imamo. Če smo daleč od Boga, smo daleč od cilja, v katerem moremo najti srečo. Samo Bog je namreč tisti, ki more napolniti človeška srca. Sv. Avguštín, véliki iskalec sreče, je že v četrtem stoletju po Kristusu zapisal: „Nemirno je naše srce, dokler ne počiva v Bogu.“

Da je te lakote v današnjem svetu izredno veliko, nam ni treba dokazati. O njej govori zmaterializirani Zahodni svet, o njej kriče brezbožni režimi, ki rastejo kot gobe po dežju.

Evharistija pa je posebno sredstvo, ki ga nam je dal Jezus, s katerim moremo premagovati odtujitev Bogu. Kristus je namreč rekel: „Kdor uživa moje telo in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem“ (Jn 6, 56).

Evharistija in lakota po kruhu

Procesija sv. Rešnjega telesa v zavodu Don Bosco v Ramos Mejía je tudi letos zbrala veliko število rojakov iz vseh predelov Vélikega Buenos Airesa. Po sveti maši v cerkvi Marije Pomočnice se je v nedeljo 13. junija razvila po obširnem vrtu mogočna procesija, med katero so rojaki z molitvijo in pesmijo izrazili vero in hvaležnost do evharističnega Jezusa (foto Marijan Šušteršič)

Obhajilo

Mnogo ljudi danes trpi fizično lakoto. Pravijo, da ena milijarda. Več milijonov jih vsako leto zaradi nje umrje. Za rešitev tega problema sta potrebni večje prizadevanje in boljša razdelitev živil. O vsem tem sicer govore Združeni narodi, ki leto za letom razpravljajo, a zdi se, da se kljub temu nikamor ne premakne. Vzrok temu je pomanjkanje solidarnosti med narodi in državami.

Udeležba pri Evharistiji nas more, če seveda le hočemo, uspešno nagibati k solidarnosti in delu do vseh, saj je kot v skalo vklesal zadnji vesoljni cerkveni zbor stavek, ki se glasi: „Evharistija mora voditi do raznih del ljubezni in medsebojne pomoči.“

Evharistija in lakota po svobodi in pravičnosti

Kristjani smo med vsemi poklicani k delu za zmago svobode in pravičnosti. Svobode v polnem pomenu besede: v nas samih, v družbi in v svetu, da bomo tako deležni svobode božjih otrok.

Take svobode je danes prav malo. Ni je v svetu, kot neprestano poudarja Nobelov nagrajenec Solženicin; ni je v družbi, ki jo vodijo mogočni trusti; ni je v številnih srcih, ki jih oklepajo nenasitljive strasti.

Rešitev je le v Eharistiji, v Kristusu, ki nas je osvobodil in

Stopil si pod našo streho,
hvala, Jezus ljubljeni!
Ti edini boš v uteho,
ko ves svet nas zapusti.

V naših srcih zdaj prebivaš,
grešne trgaš v nas vezi,
svojo milost v nas razlivaš,
daješ novih nam moči.

Naj ne prejmemo nevredno,
dobri Jezus, te nikdar!
V božji milosti naj vedno
stopimo pred tvoj oltar!

Za teboj zvestó hoditi
hočemo do konca dni;
potlej pa s teboj se sniti
daj po svoji Materi!

Ludovik Ceglar

.....
poklical v občestvo bratov in sestra.

Evharistija in lakota po duhu

Svetu, ki je postavil na glavo lestvico vrednot, bo 41. svetovni evharistični kongres zaklical: „Ne delajte za jed, ki mine, temveč za jed, ki ostane za večno življenje in ki vam jo bo dal Sin človekov“ (Jn 6, 27).

Na prvem mestu so religiozne vrednote: vera, bogočastje, zlasti pa ljubezen do Boga. Za temi pridejo na vrsto moralne vrednote. Nato so duševne vrednote. Četrto mesto pripada člove-

kovim telesnim vrednotam in na koncu so stvarne vrednote.

Tako gledanje pa si morejo osvojiti ljudje s pomočjo Evharistije, Kristusa, učlovečenega Boga.

Evharistija in lakota po resnici

Jezus je dejal, da je „pot, resnica in življenje“ (Jn 14, 6). Spoznati resnico v dejanju vere pa ne pomeni le umsko dojeti abstraktne pojme, ampak mnogo več: okleniti se Kristusa in mu slediti.

Najgloblje srečanje s Kristusom, ki je Resnica, pa se izvrši v presveti Evharistiji, ki razsvetljuje naš razum in krepi našo voljo ter vnema naše srce.

Evharistija in lakota po razumevanju

Naš čas trpi tragiko razdelitve. Razdeljeni so med seboj narodi, razdeljene so si rase, razdeljeni so sosedi, razdeljene so si cerkve, razdeljene so si generacije. Še več: pogosto so si razdeljene celo družine. Otroci poudarjajo, da jih starši ne razumejo. Starejši pa tarnajo, da mlajši nimajo do njih nobenega spoštovanja.

Potreba po spravi je nad vse jasna. Rešitev pa je le pri Mizi Gospodovi, kajti koncil je pribil: „Evharistija nagiba vernike, da so složni v ljubezni.“

Evharistija in lakota po miru

V dobi napetosti in nasilja, ki razsajata po vseh kontinentih sveta, so človeška sredstva odpovedala. Kratko malo so nezadostna. Naš mir je le Jezus Kristus. V Evharistiji nam neprestano daje zgled. V presvetem Rešnjem telesu je edino upanje, kajti samo o njem stoji zapisano v svetem pismu: „Zakaj on je naš mir, ki je oba dela — Jezusa in poganе — združil v eno in je ločilno steno med njima, sovraštvo, podrl“ (Ef 2, 14). Koncil pa je zatrdil: „V Evharistiji se mora začeti vsaka vzgoja občestvene zavesti.“

Evharistija in lakota
po Kristusu, Kruhu
življenja

Vsi ljudje končno zavestno ali nezavestno trpe lakoto po Kristusu. Samo On namreč more ustvariti živo vez ljubezni med ljudmi in z Njim. Brez Evharistije človeštvu manjka nekaj bistvenega in to v vseh razsežnostih. V presvetem Rešnjem telesu pa je zmaga nad našo slabostjo. V Kristusu je moč za življenje po božji volji. Pri sv. Janezu beremo: „Resnično, resnično, povem vam; Ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli v sebi življenja. Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje in jaz ga bom poslednji dan obudil“ (Jn 6, 53-54).

Sklepna beseda

O vsem tem bodo razpravljali na 41. svetovnem evharističnem kongresu v Filadelfiji, kateremu bo prisostvovalo nad en milijon ljudi: iz vseh kontinentov sveta, med njimi tudi zastopstvo Slovencev.

V nedeljo 1. avgusta bo slovesna otvoritev. Ponedeljek bo posvečen družini; torek narodom, ki trpe; sreda duhovništvu; četrtek popotnikom zemlje; petek mladini; sobota narodom vsega sveta. V nedeljo 8. avgusta pa bo papežev legat kardinal James Robert Knox (62 let), Avstralec,

prefekt papeške kongregacije za zakramente in bogoslužje, sklenil mogočno zborovanje, molitev na čast Kristusu, edinemu vladarju sveta.

dr. Alojzij Starc

SVETOVNI

EVHARISTIČNI KONGRESI

1. Lile, 1881; Avignon, 1882;
3. Liège-Lüttich v Belgiji, 1883; 4. Friburg v Švici, 1884;
5. Toulouse, 1886; 6. Pariz, 1888; 7. Amberes, 1890; 8. Jeruzalem, 1893; 9. Reims, 1894;
10. Paray-le-Monial, 1897; 11. Brüssel, 1898; 12. Lurd, 1899.
13. Angers, 1900; 14. Namur, 1902; 15. Angoulême, 1904; 16. Rim, 1905; 17. Tournai, 1906; 18. Metz, 1907; 19. London, 1908; 20. Köln, 1909;
21. Montreal v Franciji, 1910; 22. Madrid, 1911; 23. Dunaj, 1912; 24. Malta, 1913; 25. Lurd, 1914; 26. Rim, 1922; 27. Amsterdam, 1924; 28. Chicago, 1926; 29. Sidney, 1928; 30. Kartago, 1930; 31. Dublin, 1932; 32. Buenos Aires, 1934;
33. Manila, 1936; 34. Budimpešta, 1938.
35. Barcelona, 1952; 36. Rio de Janeiro, 1955; 37. München, 1960; 38. Bombay, 1964;
39. Bogotá, 1968; 40. Melbourne, 1973; 41. Philadelphia, 1976.

Kardinalski zbor šteje 137 članov

Evropa

IMA 70 KARDINALOV
V 14. DRŽAVAH

Italija	36
Francija	7
Nemčija	6
Španija	4
Poljska	3
Portugalska	3
Belgija	2
Holandija	2
Anglija	2
Avstrija	1
Irska	1
Jugoslavija	1
Madžarska	1
Rusija	1

Amerika

IMA 38 KARDINALOV
V 15. DRŽAVAH

ZDA	12
Braziliya	7
Argentina	4
Kanada	3
Mehika	2
Bolivija	1
Čile	1
Ekvador	1
Gvatemala	1
Kolumbija	1
Perú	1
Puerto Rico	1
Dominikanska rep.	1
Urugvaj	1
Venezuela	1

Afrika

IMA 12 KARDINALOV
V 12. DRŽAVAH

Alžir	1
Gornja Volta	1
Egipt	1
Kenija	1
Madagaskar	1
Nigerija	1
Kongo	1
Senegal	1
Tanzanija	1
Uganda	1
Južna Afrika	1
Zaire	1

Azija

IMA 12 KARDINALOV
V 9. DRŽAVAH

Indija	3
Filipini	2
Sri Lanka	1
Koreja	1
Kitajska	1
Indonezija	1
Japonska	1
Pakistan	1
Vietnam	1

Oceanija

IMA 5 KARDINALOV
V 3. DRŽAVAH

Avstralija	3
Nova Zelandija	1
Samoa	1

Ob 30-letnici procesa proti škofu dr. Gregoriju Rožmanu

V dneh od 21. do 30. avgusta 1946 je bil pred vojaškim sodiščem v Ljubljani proces proti škofu dr. Gregoriju Rožmanu, generalu Leonu Rupniku, ministru dr. Mihui Kreku, polkovniku Milku Vizjaku, upravniku policije dr. Lovru Hacinu in nemškemu okupacijskemu poveljniku Ervinu Rösenerju.

Letos obhajamo torej 30-letnico tega procesa, v katerem so bili obtoženci z že vnaprej po komunistični partiji določeno sodbo obsojeni: general Rupnik na smrtno kazen z ustrelitvijo, dr. Hacin in Rösener na smrtno kazen z obešenjem, ostali pa na zaporne kazni. Škof Rožman je bil obsojen na odvzem prostosti s prisilnim delom za dobo 18 let, izgubo političnih in državljskih pravic ter na zaplembo celotne imovine.

To, kar v navedenem procesu zadeva škofa Rožmana, je popisal rajni kancler dr. Jože Jagodic v Zborniku Svobodne Slovenije (letnik 1965, str. 57—72) in to želimo v izvlečku podati našim bralcem.

Proces se je vršil tako, da je bila najprej prebrana obtožnica, nato je govoril vojaški tožilec in

nato uradno postavljeni škofov branilec dr. Alojzij Vrtačnik, ki nikakor ni imel svobodnih rok pri zagovarjanju škofa, pa je na previden način vendarle ovrgel marsikatero lažno točko obtožnice. Dne 30. avgusta 1946 je vojaško sodišče razglasilo sodbo.

V zapuščini škofa Rožmana je Jagodic našel škofov zagovor, ki ga je sestavil proti obtožnici in poslal Svetemu sedežu v Rim. Iz tega zagovora je jasno razvidna vsa lažnivost in zlonamernost procesa. Komunisti so hoteli s tem procesom škofa Rožmana, ki je bil največja slovenska duhovna avtoriteta, v očeh Slovencev in tudi v očeh svetovne javnosti umazati ter njegovo avtoriteto in ugled uničiti.

Zagovor škofa Rožmana

V omenjenem zagovoru je škof Rožman najprej navedel posamezne točke obtožnice in podal nato odgovor nanje. V tem kratkem članku bomo omenili samo najvažnejše točke obtožnice in škofov zagovor.

Slovenska ljudska stranka

1. V obtožnici se zatrjuje, da je bilo na posvetovanjih Slovenske ljudske stranke sklenjeno, da

ostane en del predstavnikov stranke s škofom Rožmanom na čelu v domovini, ki naj stopi v javno politično in vojaško sodelovanje z okupatorjem; da je bil dr. Miha Krek preko Vatikana v stalni zvezi s škofom Rožmanom, in da se je „Slovenska zaveza“ na pobudo škofa Rožmana udeleževala kot del okupacijskega urada.

V zagovoru izjavi škof Rožman, da o posvetovanjih SLS ničesar ne ve; da ni imel preko Vatikana nobenih zvez z dr. Krekom, in da ni bil udeležen pri delu „Slovenske zaveze“, ki je bila zveza treh demokratičnih strank (SLS, JNS in Socialistične stranke). Je pa pozdravil sporazum teh strank.

Stik z okupatorjem

2. V obtožnici se dalje zatrjuje, da je škof Rožman 23. aprila 1941 obiskal visokega komisarja fašistične Italije v Ljubljani ter mu zagotovil popolno sodelovanje duhovščine s fašistično Italijo; da je poslal Mussoliniju zahvalni in vdanostni brzojav; da je prirejal v svoji hiši različne politične sestanke; da je imel odbor Vaških straž (VS) v škofijskem dvorcu redne seje pod škofovim pokroviteljstvom, in da so se tam vršile tudi seje Narodnega odbora.

Na te trditve je škof Rožman odgovoril, da je bil nastopni obisk in njegova vrnitev le vljudnostni, ne pa politični akt (kar je ugotovil tudi uradni škofov zagovor-

nik dr. Vrtačnik). Laž pa je, da bi bil ob tej priložnosti obljubil popolno sodelovanje duhovščine s fašistično Italijo. Res je poslal brzojavko Mussoliniju, ki je vsebovala dve misli: a) priznanje dejstva, da sta bila tedaj v od Italije zasedenem delu škofije zagotovljena svoboda vere in ljudski jezik, in b) zahteva, da se v avtonomijo Ljubljanske province vključijo tudi ostale slovenske pokrajine. Bistvo brzojavke je indirektni protest zoper ravnanje nacistov v ostalem delu škofije, kjer sta bili svoboda vere in jezika popolnoma zatrti. To brzojavko je škof Rožman izročil visokemu komisarju, ki je pa ni hotel poslati naprej. Naprej je bilo poslano drugačno besedilo, ki ga škof ni sestavil (tudi od komunistične oblasti postavljen zagovornik dr. Vrtačnik je ugotovil, da je bila brzojavka preobrnjena v fašističnem smislu in da je bila različna od one, ki jo je škof poslal visokemu komisarju). V škofijskem dvorcu ni bilo nobenih sej odbora Vaških straž, prav tako tudi ne Narodnega odbora, razen ene — dne 28. aprila 1942. Pač pa so imele že omenjene demokratične politične stranke konec aprila ali v začetku maja 1942 razgovor o položaju pod okupacijo in so sestavile spomenico, ki je vsebovala pravne kršitve okupacijske oblasti in ugotovitve o nezadostni zaščiti življenja in imovine slovenskega prebivalstva. Ko je škof

Škof dr. Gregorij Rožman l. 1956 (foto Lojze Erjavec)

to spomenico izročil visokemu komisarju, je bil ta ves divji zaradi vsebine spomenice in je izjavil, da bi dal zastopnike strank takoj zapreti, če bi se bili drznili stopiti predenj s tako vlogo.

Pismo kard. Maglioneju

3. Pismo na kardinala Maglioneja. — Ta točka obtožnice pokaže skrajno zlobnost in pokvarjenost komunističnega režima. Obtožnica namreč trdi, da so politični zastopniki na seji 16. februarja 1942 pri škofu sestavili pritožbo na italijanskega okupatorja, ker je dovolil bivšim častnikom jugoslovanske vojske bivanje v Ljubljani; ker nudi slovenskim beguncem iz nemške okupacijske cone azil; ker ni uvedel osebnih izkaznic; ker je pustil ljudem radijske aparate, s katerimi morejo poslušati različna za osvobodilno gibanje ugodna poročila; ker je italijanska propaganda prešibka; ker je obdržal pri vsem upravnem aparatu slovensko osebje.

Obtožnica tudi trdi, da je to pritožbo po nalogu škofa Rožmana odnesel v Rim neki duhovnik in jo izročil papeževemu državnemu tajniku Maglioneju. Posledice tega so bili blokada v marcu, internacija jugoslovanskih častnikov, vpeljava osebnih izkaznic, zaplemba radijskih aparatov, odpust in internacija javnih uslužbencev.

Škof Rožman v svojem zagovoru odločno izjavlja, da je vse sku-

paj laž in potvorba. Pri škofu ni bilo 16. februarja 1942 nobene seje političnih zastopnikov. Omenjene spomenice ni nikdar poslal v Rim. — Bivši jugoslovanski častniki so bili komunistom trn v peti, ker niso hoteli vstopiti v partizanske oddelke in so se jih zato hoteli iznebiti. Osvobodilna fronta jim je poslala po pošti pozive, naj vstopijo v partizansko vojsko. Pošta je šla preko italijanske cenzure, nakar so bili vsi oficirji poslani v internacijo. Škof je večkrat interveniral za izpust teh častnikov. — Beguncem iz od Nemcev okupirane cone so Italijani nudili azil v Ljubljanski pokrajini na izrecno prošnjo škofa. Resnica je torej prav obratna od tega, kar trdi obtožnica.

Vaške straže

4. Škof Rožman in Vaške straže. — Največji del obtožnice se bavi z domnevnim sodelovanjem škofa pri oboroženi samoobrambi prebivalstva. Škofu se očita: da je bil v škofijskem dvorcu pod vodstvom škofa ustanovljen odbor Vaških straž in da so se tam vršile seje, in da je zato škof odgovoren za vse zločine Vaških straž; da je dajal župnikom in kaplanom navodila za ustanavljanje oboroženih edinic; da je sprejemal obiske generalov Robbottija in Gambare; da je interveniral za odpust onih internirancev, ki so izjavili, da so pri-

pravljeni vstopiti v „teroristično organizacijo bele garde.“

V svojem zagovoru pravi škof Rožman; da se Vaške straže niso ustanovile pri škofu (ampak v Delavski zbornici v Ljubljani, kar je ugotovil tudi Franček Saje v svojem „Belogardizmu“) in da se tam tudi niso vršile seje odbora VS; tudi ni dajal nobenih navodil za ustanavljanje VS; ni imel nobenih posvetovanj z italijanskimi generali o borbi zoper partizane. In laž je tudi, da bi interveniral za tiste, ki so bili pripravljene vstopiti v VS.

Domobranski kurati

5. Dalje trdi obtožnica, da je škof Rožman postavil svojega „tajnika“ dr. Ignacija Lenčka (ki ni bil nikdar škofov tajnik) za vrhovnega kaplana VS, in ta je izbral najslabše duhovnike za kaplane v edinicah VS; da je škof prosil italijanske oblasti za revolverje za omenjene duhovnike; da je škof organiziral s svojimi duhovniki denunciantsko službo; da so se s privoljenjem škofa izvršile konec 1942 racije v Ljubljani, pri katerih so sodelovali tudi duhovniki.

Škof Rožman je na kratko zavrnil te obtožbe z besedami: „kolkor trditev, toliko neresnic.“ Poudaril pa je, da je, kar zadeva orožje, bilo kuratom od strani škofa prepovedano nositi ga. — Za božične racije je škof izvedel, ko so bile že izvršene; da

bi pri njih sodelovali duhovniki, je gola izmišljotina.

Prav tako je škof Rožman zavrnil kot popolnoma neresnična očitanja zoper visokošolsko organizacijo „Straža“, ki naj bi s podporo škofa organizirala posebno policijo, ki je aretirala aktiviste OF, jih zapirala v poseben zapor v škofijskem dvorec in jih tam strahotno mučila.

Domobranci

6. Škof Rožman in Slovensko domobranstvo. — Obtožnica očita škofu, da je sodeloval pri organiziranju domobranstva; da je dal nalog vaškim stražarjem, da naj vstopijo v domobranstvo; da je v listu „Katoliški bogoslovec“ pozval bogoslovce na boj zoper OF; da je sodeloval pri zaprisedgi domobrancev; da je besedilo za prisege odobril, in da je bil sporazumen z nemško politiko, kar je pri procesu izjavil Rösener.

Na vse to je škof Rožman v svojem zagovoru izjavil: da ni bil pri organiziranju domobranstva prav nič udeležen, kar sta na procesu izjavila tudi general Rúpnik in Rösener; da ni dal nikomur naloga, da vstopi v domobranstvo. List „Katoliški bogoslovec“ pa sploh ni obstajal.

O svojem sodelovanju pri domobranski prisegi dne 20. aprila 1944 je škof nekoliko obširneje odgovoril: da je omenjenega dne daroval na Stadionu na prošnjo domobrancev tiho mašo, pri kateri ni bil navzoč noben nemški

vojak. Po maši je zapustil Stadion. Ko je bil naprošen, da pred prisego daruje mašo, si je dal predložiti besedilo prisege, da bi se prepričal, če ne bodo domobranci zapriseženi na Hitlerja. Če bi bilo to v besedilu, bi maše ne bil opravil. Besedila zaprisege formalno ni odobril. — Besed, ki jih je na procesu izrekel Röser, ni govoril, pač pa je rekel Rösenerju, da je prišel k defilaciji, da bi videl domobrance. Sicer pa, kdo more verjeti, da bi bil škof Rožman sporazumen z nacistično politiko, ki je stotine duhovnikov zaprla in izgnala, prepovedala ljudski jezik celo v cerkvi in petje, odstranila verouk in verske znake iz šol, zaplenila vse cerkveno premoženje, med drugim tudi škofijsko gimnazijo in semenišče z vsem inventarjem? In škof naj bi odobral to roparsko politiko?!

Gestapo

7. Zveza z Gestapom. — Obtožnica trdi, da je škof Rožman vzdrževal od pomladi 1944 tesne zveze z gestapovskim menihom Hartlom z Bleda, in da ga je še pred kapitulacijo Italije redno obiskoval gestapovec Hans Wiener.

Na te obtožbe je škof odgovoril, da je bil pri njem neki „Schriftsteller Lachman“, ki se je predstavil kot odpuščen oficir nemške vojske in se je želel pogovarjati s škofom o verskih vprašanjih. Škofu se je zdel mož

sumljiv in se z njim ni veliko spuščal v razgovor. Da je bil ta človek gestapovec in da je bivši menih, je škof izvedel šele iz sodnijske obravnave. V tej zvezi je važna izjava zagovornika dr. Vrtačnika, da namreč ni dokazano, da bi bil imel škof Rožman zveze s policijo in Gestapom in da zveza z menihom Hartlom ni dokazana. — Gestapovec Wiener ni bil nikdar pri škofu, pač pa je prosil škofa za razna priporočila Jud Hans Wiener, katerega pa je Gestapo v začetku 1945 odpeljala skupaj z nekaterimi drugimi Judi.

NO za Slovenijo

8. Škof Rožman in Narodni odbor za Slovenijo. — Obtožnica očita škofu, da je imel NO redne seje pri njem, in da je poslal na zahodne zaveznike poziv za sedsbo Slovenije.

Škof odgovarja na to, da NO ni imel sej pri njem, razen enkrat in sicer 28. aprila 1945, na katero je prišel tudi general Rupnik in na kateri se je govorilo o prevzemu oblasti od strani NO. — Glede poziva na zahodne zaveznike pa pravi škof v zagovoru: ta trditev se pri obravnavi ni mogla dokazati. In če bi bil tudi to storil, bi to ne bil noben zločin.

Odpor proti komunizmu

9. Škof Rožman in njegovi duhovniki so izrabljali versko ob-

čutje ljudstva za boj zoper OF — trdi dalje obtožnica.

Škof odgovarja, da je treba razlikovati med ideološkim duhovnim bojem zoper brezbožni komunizem in med oboroženim silobranom ljudstva zoper komunistično revolucijo. Ideološko pobijanje komunizma se ni začelo šele z nastopom OF, ampak že mnogo let prej. Ta duhovni boj je bil po svojem bistvu verski boj, ker hoče brezbožni komunizem uničiti vsako vero, zlasti krščansko. Oborožen silobran ljudstva pa je nastal šele leta 1942, ko so komunistično vodeni partizani skušali z umori in ropi ustrahovati ljudstvo ter spravljati s poti vodilne osebnosti ideološkega boja zoper komunizem. Zgodovinska resnica je, da je šele potem, ko so komunisti začeli uporabljati orožje zoper lastne protikomunistično usmerjene rojake, tudi ta del ljudstva zgrabil za orožje, da si zavaruje svoje življenje in imetje.

Duhovščina

10. V svojih zadnjih odstavkih navaja obtožnica še nekaj obdolžitev, ki ne zadevajo direktno škofa Rožmana, skušajo pa čim bolj umazati slovenske duhovnike. Tako trdi npr. obtožnica, da je bil konec aprila 1945 dekan Škerbec v Zagrebu pri poglavniku in nadškofu zaradi političnih razgovorov, in tudi, da je bil v vodstvu Slovenske legije; da je opravljal kaplan Grčar (?) v Do-

lenjem Logatcu osemdnevno pobožnost za domobrance in proti partizanom; da niso Italijani internirali nobenega slovenskega duhovnika, kar je dokaz, da so duhovniki sodelovali s fašisti in denuncirali ljudi Italijanom.

Škof Rožman je na te obtožbe odgovoril: da je bil dekan Škerbec res pri nadškofu v Zagrebu, pri poglavniku pa ni bil, ker ni imel z njim nič opraviti. — Kaplan Grčman (in ne Grčar) je res opravljal devetdnevnic za božje varstvo spričo nevarnosti, da bi se mogla preložiti fronta v našo deželo. Ni res, da bi Italijani ne internirali duhovnikov. Interniranih je bilo 6 duhovnikov (5 aktivnih in 1 upokojen) v raznih internacijskih taboriščih oz. zaporih. — Glede očitka, da so duhovniki denuncirali ljudi Italijanom, pravi škof, da je dal duhovnikom navodilo, naj ne dajejo nobenih ovadb na okupacijske oblasti, tudi ne zoper javno poznane komuniste, in naj zadevne pozive oblasti stalno zavračajo. To so duhovniki tudi delali in so se italijanske oblasti večkrat pritoževali, češ da duhovniki nočejo sodelovati in vse ljudi brez razlike priporočajo in jih prikazujejo kot neobtožne.

Sklepne besede škofa Rožmana

Zadnji odstavek zagovora, ki ga je škof Rožman poslal papežu v Rim, pa se glasi takole:

Končno odkrito izpričujem, da sem videl v brezbožnem komuniz-

mu, popolnoma v smislu enciklike „Divini Redemptoris“, največjo nevarnost za krščanstvo in krščansko življenje mojega naroda, nevarnost za časno in večno srečo, kakor doslej v tisočtristoletni zgodovini naroda nikdar poprej ni obstajala. Zato sem smatral za svojo nadpastirsko dolžnost, da vernike o resnosti te nevarnosti poučim, jih po poglobitvi verskega življenja in dejanskem navajanju k vrednemu in pogostnemu prejetanju presvete Evharistije, ponovnem in skupnem obhajanju ljudskih pobožnosti prvih petkov in prvih sobot, posvetitvi brezmadežnemu Srcu Marijinemu po petmesečni intenzivni pripravi in organiziranju Katoliške akcije — duhovno utrdim za grozečo težko versko in zvestobno preizkušnjo v

vedno bolj verjetno prihajajoči komunistični revoluciji. To svojo dolžnost sem vršil kljub nevarnosti, da se je od komunistične strani marsikatero moje delo napačno tolmačilo kot sodelovanje z okupatorjem.

Če sedaj pred Bogom vse prav premislim, morem priti samo do enega in edinega zaključka: **Tudi v drugo bi vse to več ali manj enako storil.**

To je moj „zločin“, ki sem moral biti zaradi njega obsojen.

V zavesti svoje odgovornosti pred vsevednim Bogom izjavljam, da odgovarjajo moje izjave, v kolikor se spominjam, popolni resnici.

V Celovcu, dne 30. septembra 1946.

† Gregorij Rožman
škof ljubljanski

V poletnih ognjih

V poletnih ognjih prosil sem Boga
in prošnja moja je bila svetlá posoda
svetlikajočih se sopar neba
in zemlje vdanost v dobrega Gospoda.

In Bog besede moje je spoznal
in plačal me kot delavcem na njivi:
zvečer je sočen sad mi daroval,
omočil s spanjem ustni poželjivi.

France Balantič

France Balantič sodi med največje slovenske pesnike. Kot 22-letnega varškega stražarja so ga zažgali komunisti v Grahovem 24. novembra 1943

Držimo se za roke!

(Govor pisatelja Mauserja na domobranski proslavi)

Dragi sorojaki!

Ni prvič, da se ob slovenskem Spominskem dnevu ustavljamo ob čudovitem videnju, ki je zapisano v starozavezni knjigi preroka Ezekiela.

Takole stoje zapisane besede: Gospod me je peljal ven ter me postavil sredi doline, ki je bila polna mrtvaških kosti. Vodil me je krog in krog mimo njih. In glej, bilo jih je silno veliko po dolini; bile so zelo suhe. Vprašal me je: „Sin človekov, ali bodo te kosti oživele?“ Odgovoril sem: „Vsemogočni Gospod, ti veš.“

Tedaj mi je rekel: „Prerokuj nad temi kostmi in jim reči: Suhe kosti, čujte Gospodovo besedo! Tako govori vsemogočni Gospod tem kostem: Glejte, pošljem duha, da oživite! S kitami vas obdam in storim, da zraste na vas meso; prevlečem vas s kožo ter dam v vas duha in oživite. Tedaj spoznate, da sem jaz Gospod.“

Prerokoval sem, kakor mi je bilo ukazano. Ko sem prerokoval, je nastalo šumenje; glej, nastalo je šelestenje, in kosti so se približale druga k drugi. Gledal sem, glej, kite so prišle, meso je zraslo in koža se je razpela čeznje po vrhu; a duha ni bilo v njih. Tedaj mi je rekel: „Prerokuj duhu, prerokuj, sin človekov, in reči duhu: Tako govori vsemogočni Gospod: Od štirih vetrov

pridi, duh, dihni v te pobite, da ožive.“ Ko sem prerokoval, kakor mi je bilo ukazano, je prišel duh vanje. oživele so in se postavile na svoje noge: silno velika vojska.

Čudovito in mogočno je to videnje starozaveznega preroka in ko danes, zbrani k počastitvi vseh mrtvih vaških stražarjev, domobrancev, četnikov in vseh ostalih protikomunističnih borcev gledamo v preteklost, mar ni to videnje kakor slovensko videnje?

Imamo dolino polno mrtvaških kosti — Teharsko polje, imamo jame suhih kosti po Kočevskem Rogu, imamo jame po skritih, samotnih krajih, kjer sta doma samo rovida in praprot.

In imamo jih raztresene po tujini, po krajih, kjer so nekoč slovensko moč požirala prisilna taborišča — po Italiji in Avstriji ter Nemčiji. Za taborišči je le še malo sledov, ostale so doline in dolinice mrtvaških kosti, kar jih niso sežgali po krematorijih.

Tudi na letošnji Spominski dan se vprašujemo, kakor smo se že tolikokrat vprašali:

Ali bodo te kosti oživele?

Bodo, če dahnemo vanje duha. Bodo, če od vseh štirih vetrov, kamor smo razsejani, v edinstvi duha dihnemo vanje. Oživele bodo, če sile našega duha ni načelo malodušje,

Pietetna slavnost v veliki dvorani Slovenske hiše. Na programu je bilo petje zbora „Gallus“ (dirigiral dr. Julij Savelli), govor pisatelja Karla Mauserja (na sliki) in recitacija odlomka iz misterija dr. Branka Rozmana „Roka za steno“ z izvedbi Maksa Noseta (foto Marijan Šušteršič)

če moč našega duha ni oslabela v dvomih, če ni opešala v hlastanju za materialnimi dobrinami

Oživele bodo, če je naš duh še zlit z ritmom tistega duha, ki je vodil in dvigal tiste, ki se jih danes spominjamo.

Ni dovolj, dragi prijatelji, da dahnemo vanje samo spomin. V nas vseh, ki gledamo prek doline mrtvaških kosti, mora ostati tisti duh, ki je v nas žarel v letih odpora proti rdeči tiraniji, tisti duh, v katerem nihče ni iskal srednje poti, tisti duh, ki je rojeval junake in mučenike.

Dokler v nas vseh ne bo tega oživljajočega duha, dotlej bomo na še mrtve kropili samo s spominom. Lepo je, toda ni dovolj. Predvsem to ni dovolj za rod, ki je zrasel iz nas. Od spominov namreč ne moremo več

živeti niti mi, kako naj žive naši otroci, ki naših spominov ne morejo podoživeti? Mi moramo oživeti pravega duha, močnega, edinega, tako silnega, da se bodo naši otroci, naša mladina ob njem ustavili, da bodo vsi v svojih srcih spoznali in priznali: glej, res so jih ljubili. Ni so le besede, ki nam jih govore in pišejo.

V tem, dragi sorojaki, je naša bodočnost, s tem bomo vsi kot Ezekijeli, s tem bomo postavljali in gradili iz mrtvaških kosti vojsko, silno vojsko, ki bo stopala z našo emigracijo, ki bo trkala ob zidovje vseh tistih, ki so se pred preteklostjo zaprli, ki bo bila na srca tistih, ki jim preteklost le še malo pomeni.

Dragi prijatelji, večnost je resničnost, ki jo z besedo med nami

tako malokdaj imenujemo razen v cerkvi. In vendar je prav večnost tista najboljša mera, ki jo moremo porablјati pri svoji časovni modrosti. Koliko manj domišljavosti bi bilo med nami, koliko manj neprehtanih besedi, ki jih govorimo in tiškamo, koliko manj ihte bi bilo in v ihti storjenih dejanj! Večnost je velika učiteljica čakanja in tehtanja, ali je to in ono vredno reči in zapisati. Koliko je izrečenega in zapisanega le za enodneвно življenje! In škoda teh enodnevnih modrosti se vleče včasih skozi dolga leta.

Kako bedno mora biti videti v večnosti slabo izrabljen čas, ki nam je bil podarjen za dobro izrabo. Marsikdaj mislim na to. Dušimo čas z breznačrtnostjo, z malomarnostjo, z velikimi sklepi, ki nimajo pravega temelja in jih zato nikdar ne moremo uresničiti. Kakor da nam je bil čas podarjen samo zato, da ga gledamo, kako se izteka.

Nekoč bomo vsi, iz večnosti gledali v čas; ne vem, zakaj zdaj iz časa ne moremo gledati v večnost. Koliko stvari bi bilo drugačnih! Večkrat prebiram starozaveznega Pridigarja in izreke modrega Siraha. Čudovita poezija je v obeh in čudovita modrost, ki je tako sodobna, da grabi do globine srca.

Tale izrek je ohranjen iz ust modrega Siraha:

Če dihneš v iskro, se razplamti, če pljuneš vanjo, ugasne; oboje pride iz tvojih ust.

V nas je, iskro razplamteti, v nas je, iskro ugasniti.

Imamo veliko iskro v svoji narodni preteklosti, pogum, trpljenje in muke tisočerih, ki so stali in padli v obrambi svobode in krščanstva. Če bomo dihali vanjo, jo bomo razplameneli v veliko mogočno baklo, ki bo svetila nam in rodu za nami.

Če jo bomo ugašali z brezbriznostjo, s plašnostjo, s kompromisarstvom, z umikanjem, kako naj potem stojimo pred mladim rodом, ki naj bi mogočno baklo prevzel iz naših rok in jo izročil spet rodu, ki bo zrasel iz njega?

Dragi prijatelji, bodimo preroki ob bridki dolini tega časa! Čeprav majhni, dihajmo v ta čas vrednote duha — mirnost, zaupanje, spoštovanje, trdnost in načelnost! Te duhovne vrednote, če jih bomo dihali v naš čas res z duhom, ne samo z besedo, bodo oživele suhe kosti v slovenski dolini, vstala bo vojska — silno velika vojska — vsak izmed nas v emigraciji bo stopal z roko v roki z nekom, ki je upal in veroval v slovensko bodočnost, v svobodo in mir.

Dragi sorojaki — prav tega potrebujemo v naših dneh. Hoditi z njimi, ki so znali umreti za tisto, kar življenju daje najvišjo ceno. Držimo se za roke s silno vojsko, ki jo oživlјamo z neupogljivim duhom, držimo se za roko z vsemi v slovenski skupnosti in skupaj, z dvignjenimi glavami, neomahlјivi v zvestobi, korakajmo v tisto zmagoslavje, ki ga rodi duh, ki je trdno na večnost pripet!

Spolnost

v luči božje postave

Šesta božja zapoved varuje veliko in važno dobrino za življenje človeštva — spolnost. Bog je dal človeku, kot tudi vsem ostalim živim bitjem na zemlji, čudovito sposobnost, da morejo sodelovati z njim pri prebujanju novega življenja. Pri človeku je seveda to sodelovanje bistveno višje stopnje kot pri živalih. Je izraz ljubezni in je v službi ljubezni. Spolnost omogoči najintimnejše združenje dveh bitij med seboj — je torej izraz ljubezni.

Obenem je pa spolnost tudi v službi ljubezni, ker Bog z njo in po njej poskrbi za razmnoževanje človeštva na zemlji. Bog je človeka ustvaril iz ljubezni, ne iz potrebe, tudi ne zaradi kakšne morebitne koristi, ki naj bi jo od človeka imel, saj za svojo srečo nikogar ne potrebuje; hotel je le od polnosti svoje sreče dati tudi nam ljudem. Tako naj bi tudi zakonca, skupno z Bogom, v ljubezenskem objemu, spočela novo človeško bitje, otroka. Tudi zakonca ustvarita novo življenje ne iz potrebe, ne iz želje po lastni koristi, temveč iz nesebične ljubezni, ker hočeta novemu bitju dati vso srečo že na tem svetu in ga pripraviti na večno srečo v

ljubezenskem združenju z Bogom v nebesih!

Spolnost je torej dana človeku v čisto določen namen. Zato ni njen gospodar, ne more z njo ravnati po svoji želji. Kot nad vsemi drugimi sposobnostmi je tudi nad to le odgovorni upravitelj in uporabnik. Zloraba spolnosti proti namenu, ki ji ga je dal Stvarnik, pa je prav nečistost. Spolnost je dobra in lepa, slab je le človek, če ta dar zlorabi. Greh zatorej ni v spolnosti, ampak v človeku.

Vsi vemo, kaj je spolnost in spolni nagon, ki človeka sili, da ga udejstvuje. V otroški dobi ta nagon spi, zato se pa s tem večjo silo prebudi v mladostni dobi (puberteti). V mladem človeku se pojavijo do tedaj nepoznana čustva in nagnjenja, zlasti neko skrivnostno nagnjenje do drugega spola. To nagnjenje ni samo duševno, temveč tudi telesno-spolno.

Če človek ne bi bil po izvirnem grehu ranjen, bi bila volja popoln gospodar nad temi novimi silami. Ne bi se oglašale proti razumu in se ne upirale volji. Tako pa zadivja v mladostni-

ku težak boj med tem, kar razum spozna za prav, in zahtevami slepega spolnega nagona. Ta boj potem traja skoro vse življenje, pri enem z večjo silo, pri drugem z manjšo. Ta boj poznajo tudi svetniki. Tako je sv. Pavel zapisal: „Čutim v svojih udih drug zakon, nasproten zakonu mojega duha in ki me usužnjuje grehu.“

Človek sme spolnost uporabljati le v zakonski skupnosti in tudi tam le v smislu njenega namena. Vsaka drugačna uporaba spolnosti je nasprotna njenemu

namenu, zato zloraba in torej greh. Človeku tudi na tem področju vest oznanja njegovo dolžnost. Nagon se seveda za ta glas vesti ne meni, njemu je mar le užitka, ki je s spolnim udejstvanjem združen. Kdor se preda spolnosti proti njenemu namenu, stori težak greh in zapravi tudi božje prijateljstvo. Za kratek telesni užitek je zapravil dušni mir. Ranjena vest se oglasi in vzame človeku notranje veselje, mir in zadovoljstvo. Tako se že narava sama maščuje, kot pri vsakem drugem grehu, in dokler

Prva nedelja v juniju je med svobodnimi Slovenci po svetu vsako leto posvečena spominu pomorjene domobranske vojske in drugih protikomunističnih žrtev, ki so padle med revolucijo in po njej. V Buenos Airesu organizira skupno pietetno proslavo naše osrednje društvo Zedinjena Slovenija. Na sliki: predstavniki ZS, NO za Slovenijo, borčevskih organizacij ter krajevnih domov in drugih ustanov so se poklonili argentinskemu osvoboditelju San Martinu pred njegovim spomenikom v Buenos Airesu. Po položitvi venca je govoril predsednik ZS Marijan Loboda (f. Marijan Šušteršič)

greh ni popravljen in obžalovan, se mir ne povrne v dušo.

Čistost sicer ni najvišja krepost. To je ljubezen. Vendar pa čistost končno ni nič drugega kot neki poseben izraz ljubezni Boga. Isto velja pravzaprav za vse kreposti. Vendar čistost ustvarja bolj kot druge kreposti tisto blagodejno duhovno ozračje, v katerem morejo uspevati vse druge kreposti. Kdor zmaga v tej težki kreposti, mu tudi zmaga v ostalih ne bo tako težka. Nobena druga krepost človeka ne usposobi tako zelo za spoznanje in ljubezen do Boga kot prav ta. „Blagor čistim, kajti ti bodo Boga gledali“ — že na tem svetu ga bodo lažje in globlje spoznali kot drugi.

Nečisti greh človeka pahne v sužnost. Obljubljal mu je osvobodjenje, v resnici pa ga je usužnjil spolnim užitkom, od katerih se le z velikim naporom in z obilno božjo milostjo reši. Sv. Avguštin, ki je več kot 15 let ječal v suženjstvu nečiste strasti, nam pretresljivo priznava v svojih Izpovedih: „Vzdihoval sem, vklenjen v okove svoje železne volje. Moja volja je bila v oblasti sovražnikov, ki je naredil iz nje verigo, s katero me je imel priklenjenega nase.“ Po silnem in dolgotrajnem boju je z milostjo strl suženjske okove. Koliko pa jih je, ki ostanejo sužnji te strasti do konca življenja.

Če zagreši nečisti greh kristjan, je njegov greh težji kot greh pohana. Kristjan se s tem

grehom še posebej pregreši tudi proti svetosti svojega telesa. Telo kristjana je namreč svetišče sv. Duha bilo je posvečeno s krstno vodo in bilo pogosto v najintimnejšem dotiku s Kristusovim telesom in njegovo krvjo.

Današnje okolje, v katerem je večini ljudi živeti, je še posebej nevarno za krepost čistosti. Spolna razbrdanost je tako silna kot verjetno še nikdar v zgodovini. Čistost prikazujejo kot tabú, katerega se mora človek v modernem času osvoboditi. Treba je močne verske zasidranosti in moralne moči, da ne zaidemo na široko cesto „spolne svobode“, po kateri hodi vedno večje število ljudi.

Bog zapoveduje čistost. Vsem, poročenim in neporočenim, vsakemu njegovemu stanu dolžno. Tudi poročenim ni vse dovoljeno na področju spolnosti, tudi njihova zakonska čistost je danes resno ogrožena. Je čistost danes možna? Če bi ne bila možna, bi je Bog ne zahteval. Seveda, če bi čistost obstajala v tem, da bi človeku ne prišle niti slabe misli in da ne bi nikdar čutil spolne poželjivosti, potem bi bila čistost res nekaj nemogočega. Naša volja ne more dočela preprečiti, da se nam ne bi zbudile kdaj proti volji slabe misli in da ne bi priložnostno začutili zlega nagnjenja. A vedno je v človekovi moči, da se zlemu ne vda, da zlo premaga. Seveda ne brez napora in ne brez bo-

Razmišljanja o bogoslužnem petju

(Nadaljevanje)

In nastopil je nasvetejši del svete maše. Mašnik je izrekel skrivnostne posvetilne besede: „To je moje Telo — To je kelih moje Krvi.“ Od tega trenutka je sam Jezus na edinstven način resnično pričujoč med nami: tu — na oltarju... Še vse več: samo nekaj trenutkov manjka in Ga bomo v svetem obhajilu prejeli tudi v svoje srce.

Skrivnost vere

Mašnik nam je v napevu zaklical: „Skrivnost vere!“ Da — največja skrivnost vere! V mašni daritvi je Gospod začel biti zakramentalno navzoč kot duhovna hrana vernikom.

.....

žje milosti, ki pa je človeku vedno na razpolago. Zato nas sv. Avguštín spominja: „Bog nam ne nalaga nič nemogočega, temveč nam zapoveduje, da storimo, kar moremo, in da prosimo za pomoč, kadar česa ne zmoremo!“

Brez boja, resnega in vztrajnega, včasih zelo težkega, pa ni zmage, posebej še ne na tem področju!

dr. Alojzij Kukovica

V konstituciji o svetem bogoslužju (B. 47) beremo, da je „naš Odrašenik pri zadnji večerji, tisto noč, ko je bil izdan, postavil evharistično daritev svojega Tlesa in svoje Krvi, da bi s tem daritev na križu mogla trajati skozi vse veke, dokler ne pride, in da bi tako Cerkvi, svoji ljubljene nevesti, zaupal spomin svoje smrti in svojega vstajenja: skrivnost dobrotljivosti, znamenje edinosti, vez ljubezni, velikonočno gostijo, v kateri se prejema Kristus, duša napolnjuje z milostjo in nam daje poroštvo prihodnje slave.“

To je najdragocenejša skrivnost naše vere: „Bil je tudi križan za nas... In tretji dan je od mrtvih vstal... In spet bo prišel v slavi soditi žive in mrtve in njegovemu kraljestvu ne bo konca.“

Ko bi bil Kristus ne vstal, bi bila ničeva naša vera! „Če Kristus ni vstal,“ piše sv. Pavel Korinčanom, „potem je prazna naša vera. — Toda Kristus je vstal od mrtvih.“ Ker torej vemo, da je vstal, je dokazal, da je Sin božji; vemo, da je — Bog.

Če smo premislili vso globino te resničnosti in si jo prisvojili v stalno zavest, si jo prikličimo še posebej v spomin vsakokrat ob mašnikovem vzkliku: Skrivnost vere! In ni dvoma, da nam bo — ob Jezusovem prihodu med nas na oltar — privrel z vso spoštljivostjo iz srca hvalospevni vzklik: „Tvojo smrt oznanjamo, Gospod, in tvoje vstajenje slavimo, dokler ne prideš v slavo.“ (Ali menjaje kateri od ostalih dveh.) Če smo se količkaj potrudili, da bi se poglobili v skrivnostno dogajanje pri oltarju, bi bilo skoroda odveč ponovno opozarjati na pomembnost vsega, kar se dogaja v nadaljevanju opravljanja svete daritve.

Po ponovitvi skrivnostnega Jezusovega dejanja pri zadnji večerji, ko je navzočim apostolom

naročil, naj to delajo v njegov spomin, daruje mašnik v imenu vseh navzočih nebeškemu Očetu Jezusovo Telo in Kri, ki ju ima pred seboj na oltarju. Daritvi pridružuje prošnje, v katere vključuje vse občestvo Cerkve in njene predstavnike ter posameznike, žive in mrtve.

„Sveta maša — čl. 55, h“ naroča: „Evharistična molitev terja, da jo vsi spoštljivo in molče poslušajo, sodelujejo pa tudi z vzkliki, ki jih obred zahteva.“ — Ali ne bomo ob tem pozornem poslušanju mašnikove molitve tudi mi v mislih sami še enkrat pridružili njegovim prošnjam še tiste naše, ki smo jih ob darovanju pravtako v mislih položili na mašnikovo pateno?! In za sklep bomo mašnikovemu slavospevu odgovorili ali odpeli vsi z

Spominska svečanost v čast našim pobitim junakom pred njihovim spomenikom v Slovenski hiši. Po končani maši vodi molitve zanje msgr. Anton Orehar (foto Marijan Šušteršič)

istim glasnim, pritrjevalnim: Ta
ko bodi — Amen!

Očenaš

Sledi obhajilni obred. Najprej
mašnik vse naŕzoče povabi k
skupni molitvi očenaša — Gospo-
dove molitve, ki jo vsi navzoči
pojejo ali molijo. Mašnik doda
takoimenovani embolizem, pro-
šnjo za rešitev iz oblasti vsega
hudega, ljudstvo pa zaključi s
petjem slavospeva „Tvoje je kra-
ljestvo...“

„Navodila — čl. 35“ naročajo:
„Očenaš naj redno poje ljudstvo
z duhovnikom.“ — „Sveta maša
— čl. 56, a“ pa pravi: „...Po-
vabilo, molitev, embolizem in sla-
vospev, s katerim ljudstvo očenaš
sklene, pojemo ali glasno moli-
mo.“

Mnenja sem, da je spričo po-
membnosti, ki jo ima Gospodova
molitev, primerno, da očenaš pri
naših rednih občestvenih, nedelj-
skih in prazničnih mašah, če je
le mogoče, pojemo!

Zdi se mi pa, da se moramo
tudi v petju držati svetopisem-
skega očenaša (po evang. Mat.
6, 7), kakor ga je Jezus aposto-
le učil in je privzet v mašno li-
turgično besedilo. Dvomim, da
spada semkaj katera od naših
ljudskih nabožnih pesmi, ki so
le po vsebini sorodne očenaše-
vim mislim.

Iz lastne izkušnje lahko mirno
trdim, da ni prav nobene težave,
da se verno občestvo navadi na

očenašev koralni napev — s slo-
venskim besedilom; pa imamo že
na izbiro preproste nove sloven-
ske napeve za ljudsko petje. Sa-
mo nekaj vztrajne potrpežljivo-
sti in dobre volje je treba!

Obred miru

V naslednjem obredu miru in
sprave po mašnikovi prošnji vsi
odgovorimo z „Amen“; in na nje-
gov poziv „Gospodov mir bodi
vedno z vami“ bomo seveda spet
glasno zaželeli „In s tvojim du-
hom“.

Jagnje božje

Med mašnikovim lomljenjem
kruha je na vrsti (navadno) tri-
kratni prošnji vzklik „Jagnje bo-
žje“. Če ga ne poje zbor, ga za-
čenja duhovnik ali določen pevec
in vsi verniki mu odpevamo kot
pri litanijah.

Morda se bomo pa tudi naučili
kak drug napev, ki je primeren
za petje vseh vernikov in nam
jih tudi že zadnja leta ne manj-
ka v celotnih mašah, uglasbenih
za ljudsko petje.

Obhajilo

Med prejemanjem svete Evha-
ristije je pač primerno, da vsi
zbrano in enotno pojemo evha-
ristične pesmi, čeprav poje lah-
ko tudi zbor sam.

Poleg tistih, ki imajo na splo-
šno danes še pomisleke za ljud-
sko petje, ker jim je „nerodno“,

ker jih je nekako „sram“ in zato tudi med obhajanjem ne pojejo, so pa še drugi, ki se še niso vživeli v osnovni smisel obhajila in jim je prav zelo težko peti med prejemanjem sv. Evharistije. Pomisliti moramo, da je sveta maša obnavljanje Jezusove zadnje večerje; saj je Jezus apostolom naročil: „To delajte v moj spomin!“ Torej je to skupna, občestvena pojedina vseh navzočih vernih — ob Jezusovi navzočnosti in z Jezusovim Telesom ter njegovo Krvjo.

Torej se moramo tudi pri obhajilu zavedati, da smo vsi navzoči povezani v občestveno družbo in svete Evharistije ne prejemo ločeno, vsak sam zase in vase zatopljen in v tajinstveni tišini.

Zapojmo tedaj v prisrčnem veselju, da bo naš skupni prejem Kristusovega Telesa čimbolj bratovski! (Sv. M. — čl. 56, i)

Med prepevanjem ostalih vernikov se ne bližajmo k obhajilni mizi molče, morda celo v rokah s pevsko knjižico — a zaprto...

Če je po končanem obhajilu tišina, porabimo priložnost in se v srcu pogovarjajmo z Jezusom. Če pa celotno občestvo vernikov zapoje poobhajilno hvalnico ali primerno pesem, se pa brez obotavljanja pridružimo in se tako zahvalimo Jezusu za prejeto milost.

Če nato mašnik poobhajilno prošnjo poje, mu bomo tudi mi odpeli z „Amen — Tako bodi!“

Sklep pri sv. maši

Po mašnikovem blagoslovu in odslovitvi vernikov je pač po naši lepi, stari navadi primerno, da se ne „podvizamo“, kako bi bili čimprej zunaj božje hiše, ampak naj ali zbor ali pa vse občestvo zapoje primerno pesem. Mnogokrat bo, zlasti ob posebnem prazniku ali izredni priložnosti, tudi sam mašnik ostal med tem petjem pri oltarju! Kako si moramo npr. predstavljati, da bi na kateri koli božični praznik ali na veliko nedeljo ali na večji, pomembnejši praznik ne zapeli še za slovo priložnostne pesmi! Pa poglejmo samo besedilo naših mašnih pesmi! Kako lepe so njihove sklepe ne kitice, primerne za vsako nedeljo!

Zavedajmo se, da je sveta maša obnavljanje Gospodove večerje in sveti shod vernikov, ki so božje ljudstvo in se pod vodstvom duhovnika zberejo v eno občestvo, da bi obhajali Gospodov spomin (prim. Sv. M. — čl. 7). In ob dejstvu, da je pri tem svetem shodu sam Jezus med nami (Mt 18, 20) in da smo vsi navzoči lahko deležni vseh milosti udeležbe pri sveti Evharistiji, naš menda pač „ne bo sram“ izražati svetega veselja, globoke hvaležnosti in prekipevajočega navdušenja vprav s sodelovanjem v petju!

Sv. maša — čl. 19 naroča: „Pri svetih opravilih si je treba za petje zelo prizadevati, v skladu z zna-

Zgodba zlatomašnika mons. Leona Kristanca

Pri sv. Gregorju nad Velikimi
Laščami

Pri Sv. Gregorju so bili poleg lepih tudi težki, strašni časi. Tam sem prvič slišal besedo „partizan“, ko smo 3. decembra 1941 zvečer pri Oblakovih (edina gostilna v fari, zavedna družina) s sivolasim župnikom in domačim učiteljem igrali tarok. Preplašena prihiti dekla, da je laška patrola v vasi. Karte so zletele v kot in pod mizo in že so stali trije bradati s šajkačami na glavah in namerili puške: „Ruke u vis, ko se gane, odmah palimo. Gazda, otvori trgovino, mi smo gladni.“ Kot stena bled je šel z njimi. Vsi prestrašeni smo strmeli v

čajem naroda in z zmožnostmi vsakega svetega zbora.“ In — malo jih je med narodi sveta, ki bi bili v večji meri od Boga obdarjeni s pevskim posluhom in sposobnostjo ter veseljem za petje, kot smo vprav Slovenci! Pa še eno misel — Slomšek jo je bil napisal: „Cerkveno petje je pobožnosti perutje...“

(Bo še)

prof. Božidar Bajuk Laščah so le postali nadležni, ko

čuvaja, ki nas je poučeval v slovenski srbščini: „Mi smo partizani, ki čuvamo narod. Naš stan je pod jelkama in nas mrazi.

Težka je naša služba, gladni smo, zbog toga smo došli. Mi čemo vas osvoboditi okupatorja. Če vam Italjanac čini delati silo, javite nama in mi čemo vas čuvati. Naša vojska je mnogobrojna in vaša je dužnost pridružiti se nam!“ Ko so vso hišo izropali in pobrali vse, kar se je dalo odnesti, se je vrnil gospodar, bled kot zid. Vodja je še nam pobral ves denar in zagrozil: „Sada ste prosti, čuvajte se, da ništa ne javite Italjancima, ako, se jutri vratimo in vse popucamo in selo zapalimo.“ Takrat sem prvič slišal besedo „partizan“. Vsa okolica pa je eno mislila: Bog nas varuj takih osvoboditeljev! Ko so si ubogi Oblakovi ponovno zopet malo opomogli s pomočjo dobrih ljudi, je med šmarnično pobožnostjo prišla „vojska OF“ (2 ženski in 5 moških ter en konjenik), so pri Oblakovih naročili zatrk in ga plačali tako, da so zopet vso hišo izropali in na dveh vozeh vse odpeljali v gmajno. Italijanski vojski v Velikih

so iz zased streljali na patrolje in podirali električne drogove. Zato je laška komanda priredila bojni pohod proti „osvobodjenemu Sv. Gregorju“ v petek 24. julija 1942. Partizani so zvedeli za načrt, celo točno za čas. Ker se razen petih postopačev nihče ni pridružil OF, so iz maščevanja iz zasede streljali na prihajajoča tanka in patrole ter zbežali. Laška vojska je polovila vse moške, tudi sivolasi župnik in jaz sva že stala na čelu dolge vrste pred zidom pod cerkvijo in komandant je zahteval od mene, naj povem, kdo je streljal in kdo so simpatizerji — vsi so bili v vrsti — „ali pa bomo vas požgali in vsi boste na mestu postreljeni.“ Bil je nedostopen, za vsako besedo me je ošinil z očmi. Kleče sem ga prosil za usmiljenje. Prosvetni dom in šola sta že bila oblita z nafto, tank je brizgal plamene, oboje je bilo že v ognju. Še sem ga rotil z vzdignjenimi rokami — ali pa naj mene ustrelj prvega, da ne bom videl nedolžnih žrtev; tisto ga je pa ganilo. Rešeni smo bili vsi in vas ni bila požgana. Partizani so me pa proglasili za izdajalca. In ko sem po letih le srečno prišel v ZDA, so oni, katerim sem rešil hiše in življenje, sporočili v Cleveland, kjer sem se le mimgrede ustavil, svojim že staronaseljenim sorodnikom, da sem „največji izdajalec“ in to celo v njihovem rdečem glasilu.

Rešeni fantje so sami ustano-

vili Vaško stražo in je bila tako vsa gregorska okolica vsaj nekoliko varna pred „goščarji“. In ko je po padcu Italije laška vojska izročila vse orožje partizanom, so Vaški stražarji, od razmer prisiljeni, odšli na Turjak. Že ko so odšli, sem se za isto pot, na nedeljo — praznik Marijinega imena (12. septembra) odločil tudi jaz. V Velikih Laščah sem jih došel in se jim pridružil. Ko smo prišli na Turjak, sem takoj uvidel iz položaja, da smo v veliki kletki. Pregovoril sem fante in smo še isti večer — vseskozi v pripravljenosti — zapustili Turjak ter se srečno priključili slovenski vojski na Zapotoku nad Turjakom, ki je v tamkajšnji šoli imela svoj glavni štab. Oni so

takoj odšli na določena mesta na Osredku pod Robom, jaz sem pa ostal na Zapotoku, odkoder smo naslednji torek pozno v noč odri-nili proti Dolomitom, kot nam je bilo rečeno. Takrat se je začela nesreča z mojo roko.

V tistih, za mojo roko kritičnih tednih, sem se zaobljubil — zadnja operacija je zadovoljivo us-pela prav pred božičem —, da bom za vsak božič po možnosti skušal storiti kaj primernega v slavo božjega Deteta, Marije in sv. Jožefa, kateri me čudovito varno še vedno spremljajo.

Umik iz domovine

Po enoletnem bivanju v Lju-bljani sem se opozorjen med pr-vimi umaknil na Koroško in s po-kojnim kanonikom Koretičem po-tem še dalje proti Salzburški, kjer naju je ustavila že ameriška zasedbena oblast v Schwarzach in Pongau. Popolna tujca sva do-bila gostoljubje v bolnišnici se-ster usmiljenk. Franci se je v domotožju že po par tednih od-ločil na vrnitev v domovino. Pa je že v Spittalu zvedel za ves položaj. Od tam je šel v Lienz v taborišče Peggez, kjer se je srečal z mojima bratoma. Po vr-nitvi v Schwarzach mi je govoril o še kar dobrih razmerah v ta-borišču in sem se tako odločil ter prišel v taborišče pod lepimi planinami, kamor sem bil ta-koj sprejet, v začetku septem-bra.

V begunskem taborišču Peggez

Prvič sem opravil službo bož-jo na Mali Šmaren pri lepo okra-šenem oltarju s sliko Marije Po-magaj na prostornem dvorišču pred barako tam ob Dravi; tako lepo je prepeval odličen zbor, da sem s težavo prišel do konca. Vo-diteljem slovenske begunske sku-pine se je posrečilo, da je ta-boriščna uprava dala na razpo-lago prostorno dvorano (menda v baraki 14), katero smo uredili kot slovensko taboriščno kapelo. Poverjena mi je bila skrb in u-prava kapele; uredili smo jo, da je bila dostojno svetišče, kraj molitve. Oltar s sliko Marije Po-magaj in vso opremo in prtovi je bil izdelek beguncev. Svečni-ke, vaze, svetilke, vse so napra-vili begunci iz konzervnih ška-telj. Celo zvonove — 4 različne tračnice — smo obesili v prime-ren „zvonik“ na smrekovih ste-brih. Kot mežnar je lepo skrbel za čistočo g. Peter Klobovs, ki je s svojo posrečeno šegavostjo znal vplivati na ženske, da je bi-lo perilo čisto in oltar vedno oku-sno in sveže okrašen. Za božič sem se sam potrudil in lastnoročno sva z bratom napravila primer-no velike jaslice. Iztaknil sem pri daljnem kmetu velik lipov štor proti plačilu in begunec, domo-branski invalid, mi je po dani zamisli lepo izrezal vse potrebne kipe, do 26 cm visoke. In so tako ubogi ljudje imeli vsaj nekaj do-mačnosti. Še Angleži so jih po-novno prišli gledat. Nemalo de-

la in potov, pa je bilo vse poplačano z zaupnimi molitvami in prepetimi božičnimi pesmimi ob njih.

Za velikonočno procesijo sem zamislil in oskrbel svojevrstno „nebo“. Od uprave sem v skladišču sprosila modre trakove za na rokava in iz vojaških rozet so dekleta dobila belo svilnato prejo. V vsak trak je bil uvezen krog in zvezda, da je zgledal kot benderce, katero naj vstali Kristus kot zmagovalec nad smrtjo drži v roki. Tudi vstalega Gospoda je lepo izrezal in poslikal že omenjeni fant. Razpelo za križ, ki je bil potem misijonski križ v kapeli, je izrezal preprost kmetbegunec. Podobno je bila monštranca umetnina. Izdelal jo je begunec, neki Babnik, ki se je izkazal mojstra v zlatarski stroki. Material je bil iz ostankov sestreljenega letala tam ob Dravi; lunica pa je bila pozlačena; begunka je podarila lepe uhane za dober namen. Okrog stalca so bili krasno izdelani nageljčki, roženkravt in planike. Lepi „božji grob“ bi bil vsaki cerkvi v kras in ponos — vse je bilo delo beguncev. Lepa in veličastna je bila procesija ob mogočnem in odličnem petju begunskega zbora. In po njej je bilo prinašanje žegna v kapelo. Ob neprestanem potrkanju zvonov so ženske prinašale pristradane pirhe, izprošene od dobrih tirolskih kmetic. Podobno je bilo s procesijo presvetega Rešnjega telesa.

Ker je bilo v taborišču več duhovnikov, je bil potreben še stranski oltar. Mašno opremo sem prinesel ob prihodu v taborišče kot dar usmiljenk na Salzburškem. Čopova Sonja iz Jesenic, gimnazijka, mi je umetniško naslikala ovalno sliko sv. Družine, begunec je naredil primeren okvir iz smrekovega lubja.

Taboriščno gledališče

Ker je bilo za dušnopastirstvo in šolo dovolj mlajših kolegov, so me nagovorili, da sem se pridružil taboriščnemu gledališču. Bila je na razpolago le prazna in obširna dvorana. Iz nič smo v 4 igralskih skupinah ustvarili oder, ki bi bil v čast in ponos vsakemu Prosvetnemu domu. Posrečilo se mi je zbrati do takrat meni nepoznane podeželske igralce in so za božič postavili na oder poznano in primerno igro „Podrti križ“. Rojak dr. Joža Basaj, ki je bil na obisku, mi je rekel: „S to igro bi morali iti gostovat po vseh naših taboriščih, vredna je bila truda.“ Ko so pred Veliko nočjo zaigrali „Revčka Andrejčka“, mi je ravnatelj gimnazije prof. Marko Bapuk čestital: „Imeli ste velik pogum, pa dobre oči in srečo ter železno voljo, da ste nam v tej revščini podali košček domovine. Vsi igralci zaslužijo iskreno zahvalo in pohvalo; Marički bi pa že med igro radi dali nageljne, če bi jih imeli, vsi smo jo vzljubili. Dajte nam še kaj tako le-

pega in primernega!“ Prijazno dekle je bila potem poznana in klicana le kot „Marička“; doma je bila iz Bloške planote nad Cerknico, zelo načitana in pevsko nadarjena, pa se ni nikdar prevzela. Z možem imata lepo družino v Torontu, v Kanadi.

Papežev delegat me je večkrat kam poslal v nujnih zadevah, ko sam ni utegnil. Še mi je v prijetnem spominu pot v nad 30 km oddaljen Kals pod Grossglocknerjem, da sem uredil važno zadevo s kolegom, ki je tam kaplanoval; zdi se mi, da je bil Franc Novak. Na poštnem busu sem dobil 4 taboriščnike, ki so bili namenjeni na drzno turo na najvišjega gorskega velikana v Avstriji. Gospod je bil sila zaposlen z dekanijsko konferenco in šolo, kot mi je rekel. In ko je zvedel, kako sem prišel tako daleč, mu omenim tudi družbo, ki je že odšla dalje proti planinam. „Pojdi za njimi, v planinski koči le mene omeni in boš dobro postrežen in tam prenoči in se jutri vrni, pa se bova pogovorila.“ Dal mi je obilno malico za na pot in odhitel sem, da jih dohitim. Nepriljubljen sem takrat že koncem septembra v skrbi gorskega vodnika Gustija Čopa in telovadca Janeza Varška bil na vrhu Velikega Zvonarja. Po vrnitvi so se čudili ne le kolegi, ampak tudi drugi in se še mnogi skorajžili. Drugič me je delegat poslal v Celovec z vlakom. Tam sem se ustavil tudi v tiskarni Mohorje-

ve družbe, kjer sem slučajno staknil v knjižnici tudi igro „Mlinar in njegova hči.“ Izposodil sem si jo in jo med potjo nazaj grede prebral. Že sem se odločil, da jo malo predelam in skrajšam in bo za čas okrog Vseh svetih prav primerna za na oder. Veliko dela mi je dalo, ker sem se hotel, da bi tudi mlinske stope delovale, in sem uspel. Za igralce nisem bil v zadregi, vse je bilo že skoro naštudirano, pa je nenadoma prišla selitev taborišča v Spittal na Koroško, v začetku novembra 1946. In „Mlinarjeva hči“ je žalostno „splavala po vodi.“ Tudi v Spittalu so imeli urejen gledališki oder z veliko dvorano. Ker niso imeli za tisti čas ničesar v načrtu, so naprosili ponovitev „Revčka Andrejčka.“ Igralci so bili voljni, mlad človek se rad postavi, in zopet so se odrezali. Nagrada igralcem je bilo priznanje in pohvala v taboriščnem dnevniku. Meni je vse tisto vzelo mnogo časa in potov in skrbi. Kadar je prišla po sporedu določena nedelja ali praznik, sem radevolje prevzel skrb za službo božjo.

(Bo še)

— — —

„Zakaj tako tečeš?“ je vprašal Primož svojega prijatelja.

„Domov moram. Mama me bo nabila,“ je odgovoril Janez.

„In zato še tečeš?“

„Seveda, če pridem kasneje domov, bo že oče doma.“

UKA ŽEJA

Ena posebnih značilnosti slovenske emigracije, ki se je po letu 1947 naselila v Argentini, je bila močna skupina intelektualcev. Ta je že takoj v začetku dala njenemu življenju in delu poseben značaj. Z razliko od drugih dežel, kjer se je naselila slovenska emigracija in so se intelektualci začeli vključevati v novo okolje, je emigracija, naseljena v Argentini, posvetila svoje sile skupnosti in slovenstvu ter krščanstvu. Ustvarjeno je bilo slovensko narodno in versko življenje s skoraj vsemi svojimi značilnostmi sredi tujega oceana. Kulturna in verska raven je bila višja od okolja, v katerem se je naselila, in se zdi, da se ji ta novi svet ni zdel preveč zanimiv in privlačen. Tudi to je pripomoglo, da je z zanosom dala zagon slovenskemu življenju in skušala povezati slovenstvo v zdomstvu.

Začelo se je živahno prosvetno delo. To dokazujejo pevski zbori, igralske družine, mladinske organizacije in druga društva. Kljub revščini so uspevale številne publikacije.

Nepriistranski zgodovinar bo moral priznati, da se je veliko storilo za čast in ponos slovenstva. Takrat, ko je doma hotel režim kulturo zaslužniti in si jo podrediti, ko je bilo prosvetno življenje uničeno, je emigracija bila na višku in držala visoko bakljo slovenske kulture. Nadomestila je v neki meri tisto, kar v domovini ni bilo mogoče. S tem je sicer storila svojo dolžnost, a ima tudi zgodovinsko zaslugo, ki ji nihče ne more zanikati.

Od teh lepih začetnih let jih je že poteklo petindvajset. Življenjsko potovanje človeka utruja. Tudi emigracijo. Ko je po tolikih letih začelo kulturno in prosvetno delo med emigracijo pešati, so vsaj delna odjuga doma in nove generacije dvignile kulturno raven in ustvarjanje ter prevzele del nalog, ki so ležale na ramenih emigracije, tako da je ostala kontinuiteta v tistem kulturnem življenju in delu, ki se ni podvrglo službi režima in partije.

Včasih je domovina prejemala slovenske knjige in revije iz emigracije, sedaj jih emigracija že dobiva iz domovine. Končno to ni nič izrednega, bi rekli, je pojav normalnega življenja.

Po letih uspešnega dela se je emigracija znašla pred trdim dejstvom, da ni kontinuitete nekdanj uspešnega dela. Nekdanjim ustvarjalcem in prosvetnim delavcem se iztekajo dnevi življenja, a na izpraznjena mesta ni novih delavcev.

Odpovedala je predaja. V življenju se generacije držijo močno za roke, so povezane, da tako iz roda v rod gre življenja tok. Med nami se komaj dotikajo s prsti rok. Narte Velikonja bi nam rekel, da se nam godi kot koklji z račkami. Ko so majhne, se stiskajo pod njene peruti, malo večje že plavajo po gladini ribnika, a jih koklja lahko samo gleda in vabi iz obrežja. Čim večje so račke, manj razumejo govorico koklje, bolj se ji oddaljujejo, živijo svoj svet, ki ga ona ne razume. Ali morda z nami ni tako? Večstoletna dediščina, prinešena v tujino in ohranjena z ljubeznijo, veseljem in bolečino, nima dedičev.

Uka želja v okolju

Težko je napovedati, kaj bo prinesla bodočnost. Niti futurologi, poklicni vedeži našega časa mnogokrat ne uganejo, se ne uresničujejo njihove napovedi. Nekaj se pa da predvidevati v vsakem primeru, tudi našem, če vsaj malo pobrskamo po tem, kar je, in pregledamo, kar imamo.

Okolje v Srebrni deželi pod Južnim križem ni preveč naklonjeno kulturnem življenju in ustvarjanju. S tem nočemo reči, da tega ni, a je last elite, ki je v veliki manjšini, in je omejeno le na njeno področje. Večino to ne zanima, ji je tuje, ga ne zna vrednotiti. Ne čuti potrebe, ker ji gre mišljenje predvsem skozi želodce, kar zasenči aktivnost možganov in razuma.

Večina tudi ni sposobna drugače misliti in delati. Zgovoren dokaz za to dejstvo je, da od sto otrok, ki so se vpisali v prvi razred ljudske šole, jih konča sedmi razred le pičla polovica. Ta podatek zasledim večkrat v dnevnem časopisju in uradnih izjavah. Približno enako stanje je v srednjih šolah, a na višjih še veliko slabše. Od sto študentov, ki so se vpisali na univerzo, jih pride do diplome le pet. Ta življenjska realnost vpliva tudi na naše mlade ljudi. Podvrženi so vsem njenim vplivom in je odvisno od njihove volje, družinske vzgoje in podpore skupnosti, če se odločijo za resen študij in trdo delo.

Poglejmo vsaj bežno, kako je z ukaželjnostjo naših mladih. K temu nam bodo pomagale predvsem številke naših šolskih tečajev.

Osnovnošolski tečaji

Ni pretirano postaviti trditev, da vsi šoloobvezni otroci slovenskih družin obiskujejo obvezno osnovno šolo. Starši se zavedajo te dolžnosti in pošiljajo v mnogih primerih otroke v privatne šole,

kar pomeni v nešteti primerih posebno žrtev. Prav tako ni pretirana trditev, da velika večina otrok slovenskih staršev, ali skoraj vsi, pridejo do sedmega razreda in tako uspešno končajo osnovno šolo.

Od vseh šoloobveznih otrok jih približno 80 odstotkov obiskuje slovenske šolske tečaje. Za odsotnost ostalih 20 odstotkov so vzroki različni. Nekateri živijo v oddaljenih krajih, kjer takih tečajev ni, drugi jih nočejo pošiljati zaradi lagodnosti ali pa sploh ne čutijo potrebe, da bi njihovi otroci govorili slovensko.

V zadnjih petih letih se je stanje učencev v slovenskih osnovnošolskih tečajih gibalo takole:

	1971	1972	1973	1974	1975
Carapachay	46	47	51	51	53
Berazategui	7	6	7	8	7
Slovenska hiša	29	25	30	32	32
San Justo	109	105	112	117	116
San Martín	110	103	94	74	71
Slovenska vas — Lanús	80	82	69	66	64
Castelar — Pristava	79	73	61	56	53
Ramos Mejía	139	142	145	147	152
Mendoza	24	26	35	36	34
Miramar	—	—	8	—	9
Bariloche	—	16	12	11	10
Skupaj	623	625	624	598	601

Podatki so bili objavljeni v Duhovnem življenju in se nanašajo na stanje ob koncu šolskega leta. Morda so v nekaterih krajih vključeni otroci, ki obiskujejo otroški vrtec, kar v primerjavi z drugimi kraji realnost nekoliko spremeni. Lahko pa opazimo, da se število postopoma zmanjšuje, ponekod že prav občutno. To se bo nadaljevalo tudi v bodoče, predvsem zaradi vedno večjega števila narodno mešanih zakonov in starostne strukture skupnosti v posameznih krajih ter dejstva, da večkrat mladi zakonci v svojih prvih letih nočejo otrok, potem so pa tudi številne družine bolj redke. Večina otrok, ki začne prvi razred, konča tudi osmega, tako da je osipa bolj malo. Morda so primeri bolezni ali preselitev strašev v drugi kraj.

Ni tukaj namen govoriti o učnih uspehih, ker bi jih bilo morda težko vskladiti zaradi različnih kriterijev učiteljev v posameznih tečajih. Priznati si pa moramo trdo dejstvo, da je še pred par leti nazaj učenec osmega razreda znal gladko čitati slovensko, sedaj so

pa že primeri, da se jim beseda zelo zatika. Še veliko slabše je s pisano besedo. To dokazuje, da starši ne sodelujejo dovolj s šolo in ne pripravijo otrok do tega, da bi med tednom in počitnicami posegel po slovenskem branju in slovenski knjigi. Šola brez sodelovanja staršev ne more delati čudežev.

Srednješolski tečaji

Glavni namen srednješolskih tečajev je nadaljevanje slovenske narodne vzgoje, ki se je začela v osnovni šoli. Obiskuje jih približno 70 odstotkov slovenskih dijakov, ki so vpisani na državne ali privatne srednje šole različnih strok in smeri.

Vzrokov za neobiskovanje srednješolskega pouka je več. Morda je eden izmed glavnih, da učenci, ki so v osnovni šoli komaj rinili iz leta v leto in slovenščine ne obvladajo dovolj, ne prestopijo v srednješolski tečaj, drugi zopet mislijo, da slovenskega pouka in narodne vzgoje ne potrebujejo več, zopet nekateri že iščejo zaposlitev in obiskujejo večerne šole. Odvisno je od pripravljenosti in narodne zavednosti dijakov in njihovih staršev.

Število dijakov v srednješolskih tečajih je v zadnjih letih nekoliko naraslo. Poglejmo konkretne številke:

	1971	1972	1973	1974	1975
Tečaj ravn. M. Bajuka, Slov. hiša	121	139	160	175	188
Slovenska vas — Lanús				51	41
Adrogué				20	17
Mendoza				10	12
Bariloche				7	14
Skupaj	121	139	160	263	272

Za zadnji dve leti so podatki povzeti po Duhovnem življenju in se nanašajo na stanje ob koncu šolskega leta, za ostale tri leta so iz privatnih virov, a nepopolni, ker manjkajo predvsem številke iz Slovenske vasi in iz škofovega zavoda v Adroguéju.

Z ozirom na spol je približno enako število fantov in deklet. Res je, da je v tečaju ravnatelja M. Bajuka več deklet, kar se pa delno izravna z večino, ki jo imajo fantje v Adroguéju.

Velika večina dijakov in dijakinj konča uspešno srednjo šolo, a je osip že večji kot v osnovni šoli. Nekaterim manjka vztrajnosti ali se pa bojijo truda, ki ga šola zahteva.

Z ozirom na število učencev v osnovnošolskih tečajih lahko pred-

videvamo, da bo število dijakov še par let naraščalo, potem pa bo začelo padati iz istih vzrokov kot v osnovni šoli.

Srednjo šolo bi lahko obiskovalo več dijakov, kot jih dejansko. Če vzamemo za osnovo vpis v slovenske šolske tečaje, lahko izračunamo, da se samo 80 odstotkov otrok, ki so končali osnovno šolo, vpiše na srednje šole, kar je sorazmerno malo, če upoštevamo možnosti, ki so na razpolago. Doma v Sloveniji se odloči za srednjo šolo 92 odstotkov mladih, ki so končali osemletko.

Višje šole in univerze

S končano srednjo šolo se konča šolska narodna vzgoja naših mladih. Za vnaprej je ta odvisna od volje mladih samih, njihovih staršev in organizacij, v katere so včlanjeni.

V mladinskih organizacijah so predvsem vključeni srednješolci in višješolci nekako do dvajsetega leta starosti. Po tem letu so le

Metlika v Beli Krajini

bolj redki, ki vztrajajo še naprej in sodelujejo. Vzrokov je več, a izostanek je največji pri tistih, ki so s srednjo šolo že končali šolanje in so zaposleni.

Višješolski in univerzitetni študentje imajo svojo organizacijo. Aktivno se udeležuje življenja in dela v organizaciji približno 40 do 50 fantov in deklet. Ta številka je zelo nizka, če jo primerjamo z dejstvom, da so leta 1973 našteali med nami 250 študentov in študentk. V zadnjih dveh letih je najbrž ta številka nekoliko narasla, kar stane še poslabša. Vzrokov za to je več, pri nekaterih je zaposlitev in večerno šolanje, pri drugih pa nezanimanje za narodno skupnost in njeno življenje.

Z vpisom na višje šole in univerze ne moremo biti povsem zadovoljni. Lahko bi jih študiralo več, predvsem fantov. Če računamo, da pridejo do diplome povprečno v šestih letih — manj na višjih šolah, več na univerzah — potem se jih odloči za ta študij približno 60 odstotkov, ki so končali srednjo šolo. Zaradi pomanjkanja podatkov pa je težko ugotoviti, koliko jih tudi uspešno konča.

Nekoliko si lahko pomagamo v tem pogledu s številom diplomiranih, objavljenih v tisku. V zadnjih štirih letih je diplomiralo 25 fantov in 21 deklet. Podatki z ozirom na poklic so sledeči:

Poklic	1972		1973		1974		1975	
	moš.	žen.	moš.	žen.	moš.	žen.	moš.	žen.
Duhovniki			1				1	
Arhitekti				1				
Ekonomija, knjigovodstvo, administracija			2	1	2	1	1	1
Farmacevti						1		
Inženirji	1		3		1		4	
Kinesiologi						1		
Pravniki					3			
Profesorji, srednješolski			1	5	1	4		2
Zdravniki		2	2		1	1	1	
Zobozdravniki						1		
Skupaj	1	2	9	7	8	9	7	3

Povzeti so po objavah v Svobodni Sloveniji. So približni, ker kronika ne registrira vseh diplomiranih, niti vedno ne soupadajo z letom diplomiranja, ker jih lahko tudi registrira pozneje.

V zgornjih številkah so zajeti namenoma samo mladi, rojeni v begunstvu in emigraciji. Njihova poklicna orientacija je zanimiva, a tudi razumljiva. Dekleta si izbirajo pedagoške poklice, fantje pa tehnične, kar soglaša s splošno poklicno orientacijo mladih naših dni.

Oba novomašnika pripadata Misijonski družbi. Študije sta končala sicer v Sloveniji, a sta izšla iz slovenske skupnosti v Argentini.

Sorazmerno zelo malo mladih, ki diplomirajo, se potem vključijo v življenje naše slovenske skupnosti in v njej sodeluje. Ravno tukaj pride najbolj do izraza primerjava med kokljo in račkami.

In bodočnost?

Navedene številke nam pokažejo sliko, s katero smo lahko le delno zadovoljni. Lahko bi bilo še boljše. Želeti bi bilo, da bi se več fantov vpisalo na univerze in višje šole in se potem po končanem študiju vključili v aktivno delo skupnosti.

Če se ustavimo samo pri višjem študiju, lahko vidimo, da nam manjka mladega učiteljskega naraščaja za naše šole na vseh nivojih. Morda bi to nalogo lahko prevzel slovenski oddelek na Ukrajinski univerzi. Namesto cilja, doseči diplomo, bi naj bil tudi cilj: priprava učiteljev za naše ljudsko in srednješolske tečaje in za oddelek univerze. Prvi dve leti bi bil lahko pouk za vse enak, potem bi se pa ločili oni, ki bi se odločili za pedagoško smer in študij slovenščine, slovenskega zemljepisa, kulturne zgodovine in vprašanja narodne vzgoje na tujem.

Skrb za kandidate za vpis bi morala prevzeti skupnost kot celota in usmerjati mlade ljudi, posebno tiste, ki ne študirajo na tukajšnjih visokih šolah in so s srednjo šolo končali šolanje. Le tako bomo imeli več jamstva, da se bo nekdanje uspešno delo nadaljevalo. Obenem se bo pristopilo k znanstveni obravnavi vprašanja naše narodne vzgoje na tujem, ki že zelo peša.

Od današnjih odločitev je odvisno, kakšen bo jutri. Sami izbiramo pot in odločamo, kaj bomo izbrali. Poglejmo dva primera. Objavljena sta bila v reviji, ki jo izdaja doma režim za izseljence. Dopis izseljenca izpred druge svetovne vojne iz Córdoba, Argentine. Pravi: Vsak mesec se zberemo na „asado“, a vsakokrat ugotovim, da dveh ali treh, ki so bili še zadnjič, ni več med živimi. Zbirajo se samo stari, mladih ni blizu. Drugi primer. Časnikar iz Ljubljane potuje po svetu in obiskuje izseljence izpred druge svetovne vojne. Pride v Buenos Aires. Slovenski uradnik na veleposlaništvu mu obljubi, da ga bo popeljal še isti večer na sestanek v Villa Devoto.

Šla sta. Bilo jih je zbranih precejšnje število. Toda med njimi ni slišal nobene slovenske besede, samo španščino. Ko se vrne, napiše članek „Španščina v srcih Slovencev v Buenos Airesu.“

V naših središčih se še sliši slovenska beseda, toda ne več samo slovenska, še pridejo mladi, a vedno manj. Kako bo v bodoče, katera pot se bo izbrala? Odgovor pripravljamo že danes. Zato poživimo predvsem prosvetno delo v naših krajevnih središčih in posvetimo več časa slovenski in verski vzgoji v naših družinah.

Avgust Horvat

Vladimir Kos

Ljubeznivost

(S to pesmijo se hočem tudi pokloniti g. Francu Sodji CM, ki se je mojstrsko dotaknil problema staranja s svojo knjigo „Glejte, že sonce zahaja...“)

Kjer zdaj živim, so hiše spačene
od težkih gmot zemljé na duši,
pepel leži na dnu oči živali,
in nekaj kriptomerij životari.

Vendàr ko mrak z zemljó poljubi se
in kraj neba pusti svetilko
(iz kamna, s hladno žametno svetlobo),
se vanj nasmehnemo — tako nerodno.

Ne vem zakaj, a včasih se zgodi,
da žarki padajo po strani
na blede kost nespečih stark ležišča —
da v vsaki vztli odstavljena kraljica.

In včasih veter mesec zatemní,
prav kadar starci v čas kašljajo,
da noč je spet nejasni sen mladosti,
morjé, kjer prej so klicali mostovi.

Pod črto: kriptomérije so zaprtim dežnikom podobne japonske ciprese, okrog 2 m visoke, ki včasih krasijo vogle ali pa vhod tudi revnejši hiši. „Kjer zdaj živim“ je severovzhodni rob Tokia, ki je vanj najbolj natlačeno prebivavstvo, v primeri z ostalimi robovi in sektorji enajstmilijonske prestolnice. Tu prebiva tudi razmeroma največ revnih ljudi. „Mostovi“ na koncu pesmi se nanašajo ne le na mladostno podjetnost, marveč tudi na dejstvo, da so pred manj kot sto leti bila v teh predelih močvirja in lagune.

Sv. pismo za različne prilike

- Kadar ti je hudo, beri 14. poglavje evangelija po Janezu.
- Kadar doživljaš razočaranje nad ljudmi, beri psalm 27.
- Kadar si grešil, beri psalm 50.
- Kadar si zaskrbljen, beri 6. poglavje (od 10. do 34. vrste) iz Matejevega evangelija.
- Kadar si v nevarnosti, beri psalm 91.
- Kadar si žalosten, beri psalm 34.
- Kadar se ti zdi, da se Bog ne briga zate, beri psalm 139.
- Kadar si malodušen, beri 40. poglavje preroka Izaija.
- Kadar se čutiš osamljenega ali te je strah, beri psalm 23.
- Kadar si hudo potrto, preberi 39. vrsto 8. poglavja iz pisma apostola Pavla Rimljanom.
- Kadar potrebuješ poguma, da bi spolnil svojo nalogo, beri 1. poglavje Jozuetove knjige.
- Kadar se ti bo zdel svet večji od Boga, beri psalm 90.
- Kadar odhajaš na delo ali na potovanje, beri psalm 121 ali psalm 107 (od 23. do 31. vrste).
- Kadar si v kočljivem položaju ali zagrenjen, beri 13. poglavje iz 1. pisma apostola Pavla Korinčanom.
- Kadar misliš na vlaganje in dobiček, beri 10. poglavje (od 17. do 31. vrste) Markovega evangelija.
- Kadar si povabljen na imenitno gostijo ali se ti ponuja izjemna ugodnost, beri 55. poglavje preroka Izaija.
- Kadar doživljaš hudo krizo v svojem življenju, beri psalm 46.
- Kadar si razburjen in slabe volje, beri psalma 103 in 104.
- Kadar ti gre vse narobe, beri psalm 27.
- Kadar se ti zdi, da gre vse zmerom na slabše, beri 3. poglavje iz 2. pisma apostola Pavla Timoteju.
- Kadar objokuješ smrt dragega bitja, beri 5. poglavje iz 1. pisma apostola Pavla Korinčanom.
- Kadar peša tvoja vera in tvoje zaupanje v Boga, beri 11. poglavje iz pisma apostola Pavla Hebrejcem.
- Kadar se te polašča strah pred smrtjo, beri 21. in 22. poglavje Razodetja.

Svetovnonazorska pot Ivana Cankarja

Leposlovni kritik, ki priznava, da je nekaj, kar presega stvari, in sam doživlja to presegajoče, zadene pri določanju svetovnega nazora Ivana Cankarja instinktivno najprej na njegovo notranjo religijo-etiko. Izražajo jo mesta o skritem oltarju v notranjosti, pred katerimi darujejo čiste misli (Moje življenje), o veri, ki je že od vsega začetka kar sama po sebi vzknila v srcu ter ga vsega prepojila (Moje življenje), o srcu, ki je pravičen in nezmojljiv sodnik, — ki je strožji od katekizma, — ki ne pozna „malenkosti“ (Skodelica kave).

Ivanova besedila o tej prvinski veri v otroških letih jemlje njegov bratranec Izidor Cankar, ki je med literarnimi kritiki najbolj pristojen za opredeljevanje pisateljevega svetovnega nazora, resno: „Bog“ je bil pesniku že od zgodnje mladosti preplel srce in se ni dal več odtrgati od duše“ (Iz. Cankar, Leposlovje — Eseji — Kritike, II, 348).

V Ivanu je znotraj vseh obdobj njegovnega svetovnonazorskega razvoja vsaj tleče pristno religiozno-etično jedro, ki je skrajno občutljivo za vse ne-svetoto, za vse ne-etično, za vse nepošteno v dogajanju, na katero pi-

satelj zadeva. In prav ta reakcija na nepoštenje je tisto, kar končno določa postaje njegove svetovnonazorske poti.

Kritični čut za poštenje ga najprej povede iz katolištva domače hiše, kakor mu pod raznimi vplivi vstane pred oči na realki, v svobodomiselstvo Aškerčevega in Govekarjevega kova. 21. marca 1893 piše materi: „Ljubamati! Danes je Vaš god. Jaz vem, kako Vi mislite o meni; da sem lahkomišeln, malovreden človek, kateri samo na tisto ne misli, kar bi bilo treba, na drugo vse.“ A sam da ve, da ima „boljše srce“ in „boljšo pamet“, kakor jo imajo drugi ljudje. To da vešta samo on in Bog. Da se je že kdaj vprašal, če se v tem prepričanju ne moti, pa da mu je „nekaj dejalo“, da se ne moti (Iv. Cankar, Zbrano delo, XXVI, 7-8).

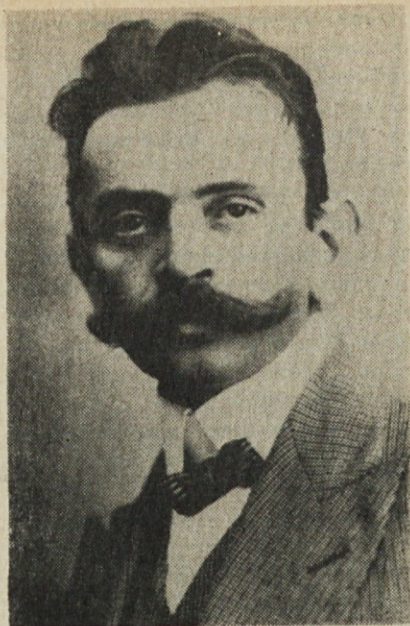
Njegov prvi svetovnonazorski obrat je torej res iz vesti, ki se mu katolištvo, v podobi, kakor mu stoji pred očmi, upira in ga Cankar zato zapušča.

A ko pride 1896 na Dunaj, ne vstopi v liberalno akademsko društvo „Slovenija“, pač pa na „brucuškem večeru“ krepko po njem udriha in meče pred člane kopo „resnic“ o neresnosti društva

(ZD, XXVI, 20-22): kot je bil prej prepričan, da je bila resnica, kar ga je vodilo v svobodomišeltstvo, tako je zdaj prepričan, da je resnica, ki ga oddaljuje od njega. Pa tudi v svobodomišeltstvu doma — v tistem, ki ga je prej branil — se mu iz večje razdalje, z Dunaja, pokaže vse mogoče, kar ga močno odbija (ZD XXVI, 76-77). Gabi se mu zlaganost, gabi se mu surovost, podlost... Spet: tisto poštenje, ki ga je privedlo v slovensko svobodomišeltstvo, ga zdaj trga iz njega, poštenje, ki ga v njem končno vzgibava njegovo večno živo religiozno-etično jedro.

Podobno je z njegovim nietzschejanstvom, kakor se izraža npr. v „Kralju Malhusu“, v „Hudodelcu“, v „Spomladanski noči.“ Boj za uresničevanje enkratne osebnosti — boj proti enolični poprečnosti, niveliranju in čredarstvu je nekaj pozitivnega — je vrednota. Tako je moglo tudi pri usvajanju nietzschejanstva Cankarja voditi njegovo skrito religiozno jedro.

Kolikor je pri tem sprejel tudi negativnega nietzschejanstva, Nietzschejevega brezobzirnega, krutega „nadčloveka“, je to — zaradi svoje naravne usmiljenosti, nesebičnosti do samopozabe, otroške skromnosti (prim. Iz. C., n. d. 241) — nujno sprejel neorgansko, ostalo je kakor nekaj nalepljenega nanj in je pozneje odpadlo.

„Kralj na Betajnovi“ ni povečevanje nietzschejanskega nadčloveka, marveč pisateljeva odpoved temu idealu: pravi junak drame ni Kantor, ampak Maks, ki ga Kantor ubije in ki ima za vlogo, da budi okolju vest. Tako je pa spet vest tista, ki pisatelja končno vodi po eni strani v nietzschejanstvo, po drugi pa iz njega.

Ivan Cankar je bil proletarski otrok. Tudi pozneje je na sebi doživljal in na drugih gledal, kaj je krivični socialni red. Tudi ta red je bil del nepoštenja, ki se mu je pisateljevo globinsko etično-religiozno jedro nujno moralo

upirati. In v uporih so bile hkrati tendence socialističnega materializma. 1907 sprejme Cankar celo kandidaturu socialdemokratske stranke pri državnoborskih volitvah.

Čeprav je bil pa v stranki, ki je imela za svoj miselni temelj marksizem, sodi Izidor Cankar — in Josip Vidmar ima v ljubljanskem Zvonu 1932, 434-535, njegova izvajanja za „jasno in pravilno podobo Cankarjevega odnosa do marksizma“ — „da so bile miselne podlage marksizma pesniku po naravi in dejansko tuje, da je njegov življenjski nazor bil preširok, da bi ga bilo mogoče vtakniti v formule mrksistične filozofije, in da jedro njegovega oznanila, ki ga je prinašal Slovencem, ne le ni skladno z materialistično filozofijo socialne demokracije, marveč da ji je tudi nasprotno... Če oznanja historični materializem vsemoč ekonomskih razmer, oznanja Ivan Cankar zmagoslavje duha; če pričakuje marksizem rešitev človeku iz srečno izbojevanih razrednih nasprotij, jo pričakuje Ivan Cankar iz prebujene individualne vesti. To sta dve v osnovah si nasprotni naziranji... Historični materializem je bil pri Ivanu Cankarju površno prevzet, nedoživljen in se, čeprav ostaja pesnik še nadalje socialist, po l. 1909 ne javlja več“ (n. d. 307-308; 337-339).

Njegovo etično-religiozno jedro je bilo transcendentno odprto v

neskončnost in večnost, in kakor ga je po eni strani vodilo v altruizem socializma, mu je po drugi strani branilo, da bi se s tem socializmom poistil tudi v njegovi materialistični zaprtosti.

Cankarjeva odprtost v neskončnost in večnost se je po sarajevskem obisku pri nadškofu Stadlerju in bratu Karlu (1909) vidno poglobila, njegovo tleče etično-religiozno jedro se je vse bolj razplamtevalo in določeneje opredeljevalo v krščanstvo — v doživljajsko razsežnost krščanske religije.

„Kjerkoli in kadarkoli — nekje in nekdej mora biti drugo življenje, mora biti popolnost božja... Paradiž je bil in je; in zato, ker je, ga bo nekoč gledalo to željno oko“ (Naši umetniki, iz l. 1910).

Ko Ivan Cankar v istem razglavljanju primerja „lepoto“ z Bogom, primerja hkrati Boga z „lepoto“: „Lepota je kakor Bog. Večna je in neskončna, neobsežna in neobsežna. Luč prepleta v tisočkrat tisočerihih žarkih vse vesoljstvo; sije v soncu, luni in zvezdah, diha v zraku, roma z vetrom; prodira kámen, živi v rastlini, živali in človeku. Lepota je kakor Bog: povsod in nikjer je ni utelešene, v popolnosti izražene, tako da bi hrepenenju in slutnji ne bilo več prostora... Srce človeka siromaka jo sluti in je išče, slutilo in iskalo bo na vekomaj.“

Že primerjava z lučjo, ki vse

prepleta, ki sije, ki diha, kaže, da Ivanu Cankarju spoznavanje Boga ni nekaj razumskega, ampak doživljanje. „Resnično in glasno mora nekje živeti vse tisto, kar nerazumljivo šepče na dnu srca, ...kar kliče dušo!“ (Milan in Milena). Razumu samemu šepet na dnu srca klic duše še ni umljiv.

S 35 leti se Ivan Cankar čuti „starca“. A po Izidorju Cankarju so bila prav zadnja pisateljeva leta „zadnja oblika njegovega duševnega razvoja in z njo doseže Ivan Cankar tudi najvišjo stopnjo svojega pisateljskega mojstrstva“ (n. d. 35-356). Večnost, Bog, Kristus vse bolj vstopajo v to mojstrstvo; npr. v znanih črticah „Četrta postaja“, „Velika maša“, „Nedelja“: „Velikega petka je bilo treba za veliko nedeljo; smrti Boga samega je bilo treba, da je zazvonilo in zapelelo ponižanemu človeku veličastno vstajenje.“

Ivan Cankar na svoji življenjski in umetnostni poti vse več govori o „neumrljivem hrepenenju“, o „vstajenju“, o „poveličanju“, o „Bogu.“ Zato bi bilo „nespametno misliti“ poudarja Izidor Cankar, „da se Ivan Cankar tolikokrat zgolj lahkomišlno igra z odgovorom na ta zadnja vprašanja človekovega bitja, da zgolj lepo besediči, ko se bavi z najtežjimi nalogami človekove misli; to so dejansko rezultati njegovega osebnega čustvovanja in umova-

MOLITVENI NAMEN ZA AVGUST

Splošni: Da bi se mladi — v medsebojnem bratskem sodelovanju — obvezali, da bodo gradili boljši svet.

Misijonski: Da bi mladi ljudje, ko odločajo o svoji prihodnosti, upoštevali velike misijonske potrebe.

nja, in kakor je napak, če v pesnika zanašamo stvari, ki bi jih v njem želeli najti, a jih ni, tako ravna kvarno, kdor hoče izdiskutirati iz njega vse, kar mu ni po volji ali česar ne razume.

Ivan Cankar naj ne bo prazno ogledalo, v katerem bi mogel vsakdo samoljubno ogledovati sebe, marveč objektivni, historični pojav, in naša naloga je, da vsebino tega pojava doženemo, brez ozira na to, kako se prilega ocenjevanju individua ali časa. In pozitiven del miselnega in čustvenega sestava, kakršnega predstavlja historični Ivan Cankar iz leta 1909, je vera v Boga („Luč je in Bog je...!“) in v posmrtno življenje, ki ga bo zaživel „kjerkoli in kadarkoli“ (n. d. 317).

(Družina, 16. 5. 76)
dr. Vladimir Truhlar

MOČAN SI, O SLOVENSKI NAROD!

V noben kelih ni točil Bog samega pelina: celo svojemu sinu Odrašeniku je poslal na pot Simona Cirenskega. Ni je noči tako temne, da bi tam kje v daljavi ne trepetala ponižna rdeča luč, tolažba srcu; ni ga kraja tako pustega, da bi se med kamenjem ne skrivala zelena jasica. Narod, enkrat blagoslovljen, devetkrat obsojen, kako si živel, kaj si doživel? Tvoja dolga povest je povest o siromaku betežnem, ki vstaja, vstati ne more. Kolikor je dolin in kotlin po teh lepih deželah, ne držale bi vse tiste krvi, ki je bila tod prelita; in koliko jo bo še prelite!

Komaj si stopil na svet, si bil, ti narod sužnjev, suženj med narodi! Otrok si bil, pa že suženj! Psovka ti je nauk delila, palica ti ga je vtepala. Suvali so od vseh strani, očimi in mačehe, botri in botrice. Časih si zajokal, časih si omahnil, ves truden, časih pa si tudi planil. Ali komaj si planil, so te podrli na tla, zvezali so te še tesneje in celo usta so ti zaklenili.

V curkih je tekla kri iz tvojih žil, napojila je zemljo za več klafter globoko; zato je ta zemlja rodila in kadar si jedel sužnjji kruh, si jedel sam svoje meso in pil svojo kri.

Močan si, o slovenski narod! Tisoč in petsto let krvaviš, izkrvavel nisi! Narod mehkužnik bi dušo izdihnil, še sveče bi mu ne žgali, še bilj bi mu ne peli — ti pa, tisočkrat ranjen, v trpljenju utrjen, komaj zmaješ z rameni pod težko sovražno pestjo in praviš: „Nikarte! Ta burka je stara že tisoč let!“

(Iz „Kurenta“)

O domovina!

O domovina, kdor te ljubi zdaj,
ljubiti mora s črnim gnevom v
v duši...
kdor se naučil ni kot papagaj
besed svečanih, svete hrame ruši;

kdor noče laži dvoriti, lakaj,
je kot drevo, bolehajoče v suši;
glej, smešna krinka, opičji obraz,
to boginja svobode je pri nas!

Oton Župančič

ZA MLADINO

Kaj mi pomenijo slovenske mladinske maše?

Ena izmed razveseljivih stari, ki jih mesec za mesecem organizira naša mladina Vélikega Buenos Airesa, so mladinske sv. maše. Vsako prvo nedeljo v mesecu se zberejo v Slovenski cerkvi Marije Pomagaj, vsako drugó pa po krajevnih središčih. Kaj mladim pomenijo mladinske sv. maše, zlasti skupna v cerkvi Marije Pomagaj, naj sami spregovorijo:

Ana Marija Klanjšček, profesorica, pred par leti predsednica zveznega odbora Slovenske deklíške organizacije, pravi:

„Moj pogled na mladinske sv. maše zajema dva pomena. Prvi je omejen na vero, drugi obsega narodnost.

Mladinske maše so skupno vabilo k Jezusu, ki nas sprejema v sv. zakramentu, in k Mariji, ki nas vedno čaka, vedoč, da se k njej lahko zatečemo in jo prosimo za pomoč.

Takrat se združijo mladinska srca v en sam poklon Materi božji in priznanje Bogu, ki je naš neskončni in edini gospodar.

V slovenski govorici, petju in pridigi se slovenski mladinski duh enotno sestane z voljo, da postane in ostane zvest Bogu in narodu.“

Helena Urbančič, študentka arhitekture v Buenos Airesu, je ob gornjem naslovu zapisala tele misli:

„Shajanje deklet in fantov pri slovenskih mladinskih mašah po posameznih okrajih in pri skupni mladinski maši nas povezuje in nam da možnost medsebojnega spoznanja.

Prav zato, ker so v materinem jeziku, nas še bolj združujejo ter nam ustvarjajo in utrjujejo zavest, da izhajamo iz slovenskega naroda, čigar potomci smo, in da smo odgovorni za bodoče življenje in obstoj slovenskega duha.

Vsak človek, če sodeluje pri kakršnem koli delu, se čuti bolj pripadnik in povezan s tem, kar dela. Isto se dogaja, ko se zberemo in skupno sodelujemo pri sv. daritvi s petjem, pri vodenju, branju berila, prinašanju daril, pri prošnjah, v katerih so vključene naše skupne želje; pri tem občutimo vez, ki nas združuje v Bogu. Prav ta sodelovanja pa pripomorejo, da bolj doživljam in čutim duhovno globino sv. evharistije.

Lepo bi bilo, da bi se vsa mladina udeleževala teh skupnih srečanj!“

Martin Dobovšek, dijak zadnjega razreda slovenskega srednješolskega tečaja in argentinske srednje šole, pravi :

„Mladinskih sv. maš v Slovenski hiši se vedno rad udeležujem. Poleg bogoslužja v mojem materinem jeziku me veseli srečanje s slovenskimi prijatelji. Predavanja po maši so za naše razmere zelo aktualna in razgovori, ki se nato razvijejo, me vedno pritegnejo.

Ko sem se v preteklem mesecu udeležil naše skupne maše in videl, koliko mladine se je zbralo, sem občutil, da smo mi mladi podedovali največjo dobrino naših staršev, to je vero. Podedovali smo njihovo globoko in resno vero, katero čutimo tudi mi in katero skušamo doživljati z odgovornostjo. Žalostno je, da toliko mladine v sedanjih časih ne veruje. Verjetno niso imeli sreče, da bi imeli tako verne starše, kakor jih imamo mi. Zato ni nič čudnega, če ti mladi ljudje niso uravnovešeni in da hitro klonejo vabljivim besedam prevratnih agitatorjev, ki jih zavajajo v nepremišljena nasilna dejanja. Zdi se mi, da moramo pri mladinskih mašah moliti za to mladino, ki večinoma ni sama kriva svojega stanja. Naša dolžnost je, da jo pridobivamo za pravo versko življenje, kadar je le mogoče.“

Irena Šeme, končala trgovsko šolo, odbornica krožka Slovenske dekleške organizacije v Ramos Mejiji, pa je takole napisala:

„Eno izmed srečanj, ki jih ima slovenska mladina, so mladinske sv. maše. Važno je, da se jih udeležimo.

Pri tem srečanju se vsa slovenska mladina duhovno poveže. Vsi sodarujemo pri slovenski božji daritvi, prejemamo evharističnega Jezusa ter molimo in pojemo v materinem jeziku. Zlasti so važni govori med sv. mašo, ki so podani nam primerno, za razmere, v katerih živimo.

Poleg nadnaravnih dobrin, ki jih tu prejemamo, pa nam ta snidenja obnavljajo vezi prijateljstva.

Zato se mi slovenska mladinska sv. maša zdi velika vrednota ter je za vero in narodnost nas vseh velikega pomena.“

Kdo nas razume ?

IN KONČNO DRUŽINA . . .

Kljub vseh tehničnim napredkom in vsemogočim načinom modernih obveščevalnih sredstev, kljub močnemu vplivu glasbe, kina, televizije in radia je še vedno družina najvažnejši činitelj v človekovem življenju.

V naročju družine se rodijo otroci, v njej rastejo in se razvijajo v dekleta in fante in izberejo svojo pot v življenje.

Družina je tista rodovitna prst, v kateri je zakoreninjeno človekovo življenje, iz nje črpa človek hrano in moč za svojo rast. Družina je prvi otrokov svet, po katerem odkriva stvari okrog sebe in se pripravlja za nastop v veliki svet. Otrok in mladostnik, oba potrebujeta prostora v družini, da se lahko pravilno in skladno razvijata.

Letošnjega romanja v največje argentinsko Marijino božjepotno svetišče (v nedeljo 9. maja) se je udeležilo tudi zelo veliko naše mladine. Veliko jih je bilo tudi v narodnih nošah (foto Marijan Šušteršič)

Aničina zgodba

Predstavljam si Anico. Komaj sedemnajst let je stara in je res lepo dekle. Kadar gre po cesti, vitka, brhka in hitra, zbuja občudovanje med mladimi fanti. V šoli je dobra in prijazna do sošolk. Med sosedi jo imajo vsi radi, ker je vedno nasmejana in dobre volje. Kadar pride domov, ji ničesar ne manjka. V hladilniku najde pripravljeno kosilo in razne dobrote, vse, kar si poželi. Potem gleda televizijski program, študira ali gre v kino; njena mama ji pusti popolno svobodo. Nikoli je ne sprašuje, kam hodi ali kako se zabava. Aničina mama je zelo zaposlena. Časnikarka je in piše komentarje o dnevnih novicah. To ji vzame veliko časa. Včasih pride zelo pozno domov. Zadnjič je hotela pisati komentar o konferenci nekega psihiatra, ki je govoril o vprašanju: Osamljenost mladine in njen beg.

Pozorno je poslušala in med vožnjo domov obnavljala glavne misli. Premišljevala je: psihiater ima prav. Današnja mladina, na prvi pogled tako glasna in brezskrbna, tako trdna in gotova glede same sebe, je le na videz takšna. Mladina doživlja notranjo osamelost, nerazumevanje in ne najde osebnega stika z družino. Pogosto je prežgodaj prepuščena sama sebi. Ni čudno, da se ne zadovolji z navidezno toplino doma ter se izživlja po nočnih lokalih in klubih.

Tako nekako je v mislih pisala komentar. Ko je prišla domov, Anice še ni bilo. V prvem trenutku se ji ni nič čudno zdelo, ker se je večkrat zgodilo, da se je hčerka vrnila pozno domov. Potem je zagledala na mizi list z Aničino pisavo: „Ne morem več prenašati tega življenja. Grem. Nikar ne skrbi! Pozdravi očeta!“

Naročila je pozdrav za očeta. Da, tudi oče obstaja, ker pa zaradi službe veliko potuje, pride domov le koncem tedna, da se odpočije. Za Anico res skoraj ne najde časa.

Aničina mama je obvestila policijo. Čez teden dni so jo našli v daljnem mestu. Bila je utrujena, razočarana, zagrenjena. Zgubila se je v labirintu „velike svobode.“

Mama jo je prišla iskat.

„Anica, kako si nam mogla to storiti? Ničesar ti ne manjka, vsega imaš na pretek. Če bi druga dekleta tvojih let imela tako lepo stanovanje, toliko svobode...“

Naenkrat je mama utihnila. Začutila je v tistem trenutku, da ji velike in žalostne hčerkinе oči govore: „Da, vsega imam, le tebe in očeta nimam, le družine nimam...“

Po tej izkušnji se je Aničina mama zavedla, da njena hčerka potrebuje nekaj več, kakor samo lepih oblek, da moderno urejeno stanovanje še ni dom. Sedaj je zvečer mama vedno doma. Po-

govarja se s hčerko o šoli, o njenih prijateljicah. Včasih gresta skupaj na sprehod ali v kino. Ob sobotah pride oče, takrat so vsi skupaj in se počutijo res ena družina.

Res je, da to mami vzame več časa, da zato napiše nekaj manj člankov in zasluži manj denarja, vendar se ne pritožuje. Spoznala je namreč, da zaslužiti denar in pisati članke o življenju ni tako važno, kakor življenje živeti in

ustvariti res topel dom svoji družini.

Res je, da tudi na družine vpliva vrtinec modernega življenja. Zaradi tega morajo naše družine stati na trdnih temeljih medsebojne ljubezni, spoštovanja in zaupanja ter vere v Boga! Družina ima poslanstvo, ki ga nihče drugi ne more izpolniti. In ima in izžareva moč za življenje.

Goldman-Mizerit

Mladinska pošta

PREŽIVLJAM VERSKO KRIZO

Spoštovani gospod!

Pošiljam to pismo na uredništvo DŽ, ker najbrž problem, ki ga v njem pokažem, ni samo moj, temveč še marsikakšnega katoličana. Če se Vam torej zdi primerno, lahko na pismo javno odgovorite.

Za kaj gre? Preživljam versko krizo. Včasih imam vtis, kot da se majejo sami temelji mojega katoliškega svetovnega nazora. Pogosto mi pretresajo dušo dvomi o najbolj osnovnih resnicah krščanstva. Dá, včasih se mi zdi, da dvomim nad samo existenco Boga. Zdi se mi, da bi teh strahotnih notranjih pretresov ne doživljal, vsaj ne v toliki meri, če ne bi bilo na svetu in v moji neposredni bližini toliko ljudi, ki ne verujejo. Sicer je res, da sam v svojem mladem življenju nisem naletel na veliko takih, ki bi mi izrecno priznali, da ne verujejo v Boga, a slutim, da je v resnici veliko popolnih brezvercev. Tudi okoli mene. Njihovo življenje mi jih namreč odkriva kot takšne. Nikdar ne govorijo o Bogu in verskih vprašanjih, živijo tako mimo vseh moralnih zakonov, da si ne morem misliti, da bi

imeli vero v Boga, pa bi ta vera ne imela na njih življenje nobenega vpliva. V takšnem okolju je tudi meni težko verovati. Me razumete?

L. T.

Dragi prijatelj!

V tvojih vrsticah odkrivam strah in dvom. Strah, da ne bi izgubil vere, o kateri čutiš, da bi se z njo v tvojem življenju vse podrlo; dvom, če ni tvoja vera le lepa pravljica, v katero zato toliko drugih ne veruje več. Kaj naj ti odgovorim? Najprej nikar ne verjemi, da je tako veliko število brezvercev. Veliko od teh navideznih brezvercev je ljudi, ki ne kažejo svoje vere ne z besedo ne z življenjem, v svoji notranjosti pa verujejo. Sicer pa ni važno, ali jih je veliko ali malo, ki verujejo. Ti ne veruješ, ker tudi drugi verujejo, temveč ker si prepričan katoličan. Veruješ iz svojega lastnega notranjega prepričanja — samo to je prava vera.

To, kar ti imenuješ versko krizo in jo po vsem videzu trenutno preživljaš, je le prehod iz tvoje otroške v fantovsko oz. moško vero. Vero, ki si jo sprejel od svojih staršev in svojega okolja, moraš narediti sedaj za čisto osebno zadevo, zadevo prepričanja. Ta prehod je boleč in ga mora večina ljudi prestati, nekateri preje, drugi pozneje. Podobne krize se pri nekaterih ljudeh — in ne ravno najslabših — pojavijo še večkrat v življenju. V viharjih se vera utrjuje, lahko pa se seveda tudi zlomi, če človek ne išče pomoči pri Bogu. Kajti vera je končno dar božji in to ne le takrat, ko nam je bil prvič dan, ampak ves čas življenja, dokler ne bo prenehala v blaženem gledanju Boga v nebesih.

Zakaj mnogi ne verujejo? Nekateri niti ne vedo, zakaj ne verujejo. Se enostavno ne zanimajo za verska vprašanja, zato tudi o veri nič ne vedo. Ta brezbržnost o najvažnejših vprašanjih človeške eksistence je neodpušljiva. Najdemo jo včasih celo pri učenih ljudeh. Morda veliko vedo v fiziki, matematiki ali kakšni drugi naravni znanosti, o veri nimajo pojma.

Drugi so brezverci zaradi majhnega verskega znanja. V nekem oziru so slabši od prejšnjih, ker mislijo, da veliko vedo, ko je v resnici njih poznanje verskih vprašanj izredno majhno. Veliki učenjak Bacon je zapisal stavek, ki ti ga priporočim v razmišljanje: „Majhno znanje oddaljuje od Boga, veliko znanje vodi k Bogu.“ Veliko resnice je v teh besedah. Ti brezverci ne verujejo, ker niti prav ne vedo, kaj bi morali verovati.

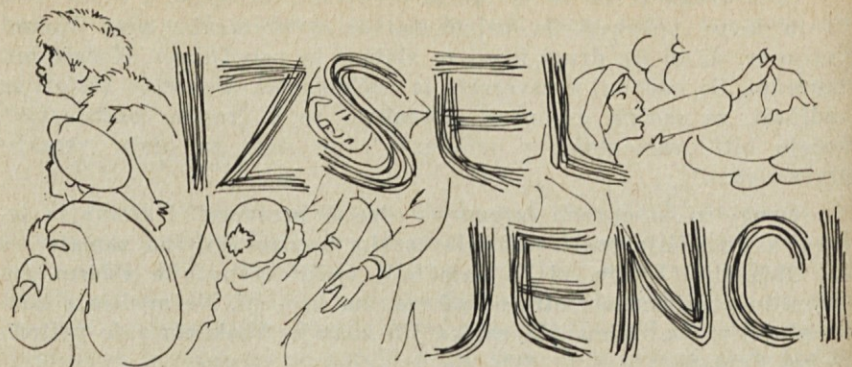
Spet druga vrsta so navidezni brezverci. Verujejo, a se vere ne upajo javno pokazati. Iz napačnega ozira in strahu pred ljudmi. Bojijo se, da bi jih drugi imeli za slabiče in pobožnjake. Hočejo biti napredni. So podobni brezvercem iz nečimrnosti, ki hočejo veljati za nadljudi, za močne osebnosti. Ponašajo se z „močno osebnostjo“, hočejo biti „samostojni v mišljenju“, ne dajo se ujeti „verskim predsodkom.“

Drugi so — oprosti izrazu — otročji brezverci. Najmanjša težava, ki jo slišijo proti veri ali verskim ustanovam, jim zamaje vero. Občutljivi ljudje, ki se dajo bolj voditi trenutnim vtisom, čustvom in sentimentalnosti kot pa razumu in volji. Ne mislijo z lastno glavo, vsaka najmanjša sapica jih zamaje. Vsakemu raje pritrdirjo kot Cerkvi.

Najpogostnejši vzrok nevere pa je verjetno nemoralno življenje. Ne bi bili brezverci, če bi se ne predajali slabemu življenju. Suženjstvo denarju in užitkom otemni človekov razum in ga polagoma popolnoma onesposobi, da se bi resno posvečal duhovnim stvarim. Kdor ne živi, kot zahteva vera, si bo polagoma ustvaril prepričanje v skladu s svojim neurejenim življenjem. Sem spadajo npr. brezverci iz napuha. Pod čast jim je, da bi kaj sprejeli, česar sami ne morejo ugotoviti. Vsem drugim bi verjeli, in dejansko tudi verjamejo — saj celo tega, kdo so njihovi starši, ne vedo iz lastnega znanja, ampak ker verujejo drugim — samo Bogu ne. Verne ljudi imajo za omejene, za ljudi, ki ne gredo s časom naprej. Bahajo se, da se ne vdajajo predsodkom; dogme imajo za predsodke. Če bi ta njihov napuh ne bil tako usoden zanje, bi zaslužili samo posmeh resnih ljudi. Če so vredni obsodbe, so pa hkrati tudi vredni sočutja, boljše pomilovanja. Ker so majhni, se imajo za velike, ko bi bili v resnici veliki, bi se imeli za majhne, ko bi bili ponižni. Vsi resnično veliki ljudje so bili majhni v lastnih očeh. Gotovo poznaš nekaj takšnih ljudi iz učenja zgodovine!

To so nekateri najpogostnejši vzroki nevere. Brezvercev iz prepričanja, brezvercev, ki proučujejo versko vprašanje, kot je treba, in kljub temu pridejo do prepričanega brezverstva, ni. Zagotavljam ti, da z majhnim znanjem, ki ga človek ima v verskih vprašanjih, ni težko privedi do vere nekoga, ki iskreno išče resnice. Nihče nima pravice, da bi bil brezverec. Če je brezverec, je zato, ker hoče biti, pa naj se tega zaveda ali ne. Ti pa ponavljaj s sv. Pavlom: „Vem, komu sem verjel!“

Al. Kukovica

Johan Bojer-Božo Vodušek

Semkaj jih je izplavilo. Zdaj ne morejo več nazaj. Sredi te nepojmljive prerijske puščave bodo danes spali in jutri se bodo namerili še dalje in dalje. Tukaj bodo živeli odslej vse svoje življenje. Tukaj bodo nekoč umrli. Domovine pač ne bodo nikoli več videli.

Končno se zberejo okrog kuhinjskih loncev. Ali nikomur se ne ljubi prav jesti. Žene se umaknejo v vozove k počitku. Možje še nekaj časa obsedijo pri ognju in kadijo. Nocoj pozabi Ola potegniti steklenico na dan in ponuditi vsakemu požirek. Samo predse gleda. Danes je Elza toliko hodila sama zase, kaj naj to pomeni? Učitelj in Anton Noreng se pogovarjata kakor ponavadi o tem, kako je na Norveškem vse za nič in kako je tukaj vse brez primere. Morten jima ne ugovarja, ampak njegov obraz ima zani-

čljiv izraz. Z učiteljem Jojem se ne more nikoli sporazumeti in Anton je Helenin brat — in tvori med njima neko razdaljo. Ko se sončna obla potaplja, zaslišijo iz daljave težek žalosten glas. „Kakšen muzikant pa je to?“ vpraša učitelj. „Kojot je, prerijski volk,“ mu odgovori Erik, „malo manjši od pravega sivca. Navado ima tuliti tako, kadar sonce zahaja.“

Brž se zmrači in kmalu se boči nad njimi visoko zvezdnato nebo. Da, čas bo iti k počitku. Ponavadi spijo vsak pod svojim vozom. Vsak se zavije v kožno odejo, ki so jih prinesli s seboj iz domovine, in si potisne čepico na obraz. Kal ima otroke pri sebi. Kmalu zatisnejo oči, trudni od dolgega enakomernega dneva, in zaspijo. Zvezdno nebo je visoko in prerija tiha.

Iz nekega voza pa se priplazi

neka postava s skoraj neslišnimi koraki. Elza je. Prek ramen ima šal. Postoji in strmi v temo, potem se približa ugašajočemu ognju, sede in strmi dalje.

Sicer ne more videti ničesar drugega kakor pojemajoči plamen in miriade zvezd nad seboj. Ampak okrog nje je čudovita samota.

Usoda — kaj je usoda? Da zdaj sedi tukaj, tisoč milj od svojih domačih, poročena s hlapcem Olom, ali ni to usoda? Neskončna ravnina jo navdaja z vrto glavico, jo sili, da zapira oči in išče, kam bi se naslonila. Kaj vidi? Graščino, hribe, jezero. Tako lepo je spominjati se zdaj vsega tega. Tudi očeta vidi, svojo mladost vidi. Hlapec Ola? Kako se je vse to zgodilo? Kaj je usoda?

Bila je hči polkovnikova — o pač, ampak tudi podeželski otrok. Zgodaj je izgubila mater in žive-la v gozdu in na polju, med posli in živino. Brati knjige je sicer bilo zabavno, a molsti krave še lepše. Ko je umrla mati, so žalovali odrasli po svoje, ona po svoje. Nihče ni znal govoriti z njo o teh stvareh razen enega, in to je bil pastir, Ola Vatne. Hodila sta sama v gozd in odrasli so rekli, da se otroka igrata. Več odrasli niso vedeli. Čas je potekal, ona je postala gospodična s kitami na hrbtu, on hlapec. Kaj se nista morala ločiti? Včasih je bil divji, pa vendar ne za-

to, ker se je bal, da bi mu je gospodje ne vzeli? Muzikant je postal, vendar ali je ni klicala ta zdaj vesela, zdaj tožeča violina k sebi? Prišla je v mesto, morala je v šole, na plese, o da. Ampak mestni gospodje, kakšni so bili? Pogrešala je nekaj pri vseh, le kaj? Po mestu so dišali. Za njimi se prav za prav ni razprostirala nikaka pokrajina, njihova narava je bila kakor s krogom potegnjena, njihove misli so izvirale iz najnovejšega članka v časopisu, pravila za dobro in slabo so bila zapisana kakor v računski knjigi. Bili so ravnina, izravnana, dolgočasna, brez razgleda. Kaj ni tedaj morala misliti na Ola? Kaj je bil Ola? Gozdnati hribi z odmevom pastirskih rogov, zeleni bregovi, cingljanje zvoncev, vonj po prsti in listju. Kaj ni bilo tako? Tako se ji zdi, ko sedi in gleda vse pred seboj. V Olu se je lahko zakoreninila in uspevala. Da je bil divji? Ampak ali bi se mogla poročiti z možem, v katerem ni nobenega prepada, nič nepreračunanega, nič omotičnega?

In čim bolj je uvidevala, da so se zapreke kopičile, tembolj jo je vabilo. In ko jo je oče poskušal poročiti s tem ali onim, kaj tedaj? In ko so ga vojaki preganjali kakor divjo zver čez grm in strn, kaj tedaj? In ko je videla s svojega okna Ola, kako so ga peljali uklenjenega, kaj tedaj? Če bi se bil Ola potapljal,

bi se ne bi bila vrgla za njim, da bi ga rešila, čeprav sama ne bi bila znala plavati?

Tovariši spijo v vozovih in pod vozmi. Zvezdno nebo je visoko in svetlo, noč je tiha. Ona pa sedi tukaj in vidi marsikaj jasneje kakor poprej. Usoda, kaj je usoda?

Tedaj torej je pobegnila od očeta in doma in se poročila z Olom. Kako bo odslej? Koliko jo je stalo? Oče je pisal eno samo pismo, ves prepaden, z zatajeno bolečino. Pustil je častniško službo, škandal se je razvedel povsod, preselil se je z Dyrendala. Posestvo, njen dom, je bilo prodano nekemu kmetu. Pogleda predse in vzdihne. Prepozno je kesati se. Pred njo je samo ravnina, neskončno umikajoče se morje zemlje, ki ničesar ne podpira in ničesar ne zakriva, ampak jo sili, da zapira oči in beži nazaj. In tako vstane naenkrat vse pred njo. Ali je močna dovolj, da bo nosila to tukaj v samoti?

Ola — kako bo šlo vsa leta zakona z Olom? Sedi in strmi in strmi. Ogenj je ugasnil, ali zvezdno nebo je tako neskončno visoko. Kakšna čudovita noč! Kako bo šlo z Olom?

Rdeča sončna obla znova zažari nad obzorjem, prerijski volk zavije novemu dnevju pozdrav. V vozovih pojejo petelini in krulijo prašički. Kaj imajo tudi te s seboj?

Nov dan, vrsta voz se znova premakne. Prerija puhti od nočne rose. Sence volov, ljudi in voz potujejo ob strani. Ola spet pričinja prepevati. Iz mlake zaslišijo gaganje rac. Kolesa se valijo skozi travnato morje, tukaj ni prav nobene poti, morebiti tukaj prvikrat stopajo človeške noge. Erik šteje sekcijske znake in gleda na karto. Čez nekaj dni bodo tam.

Nastopila je poletna vročina. Ampak množine snega so to spomlad tako hitro skopnele, da so nastala velika jezera. Sprevod se jih mora izogibati. Večkrat gazijo voli do trebuha v blatu. Skoraj bi kolesa obtičala. „You damned rascal!“ grmi Kal in poka z bičem preko Ebbejevega hrbta. Ola sedi in poje.

Kako dolgo so že na potu? In kdaj bodo prišli tja. Da, da, zapupajo v Erika. Per Föll zleze k njemu na sedež in je videti tako čudno bled. Zdi se, kakor da bo ta orjaški mož s preroško brado vsak trenutek omahnil. „Kaj ti je?“ vpraša Erik. „Povej mi za božjo voljo — ali tam, kamor gremo, ni nikakega griča?“ Zveni kakor krik na pomoč. Erik se nasmehne. „Navadil se boš, Per. Samo potrpi.“

Prihodnjo noč slišijo v spanju tuljenje prerijskega volka. Morten vstane in poišče puško, voli in krave se stisnejo k vozovom, se obrnejo in strmijo v temo. Nekako čudno je Mortenu, ko tako stoji in napeto preži na zveri.

Tako mu je, kakor da se je globoko v njem končno nekaj razvezalo. Začuti v sebi pravo življenje. Na to tuljenje volkov je ves čas čakal. Tako mu je, kakor da ga je klicalo, ko je še hodil po Kvidalu.

Poslednji dan. Voli stopajo polagoma. Prerijska trava jim sega do bokov. Živali gazijo v krmi, se neprestano sklanjajo in grabijo s polnim gobcem. Sivorumeni iztrepetava pred njimi ravnina v daljavi, dalje in dalje in dalje. Prerijski veter ziblje travnato morje, da valuje in valuje. Nato pride pas gole svetlosive zemlje: preveč alkalij vsebuje, da bi moglo na njem kaj rasti. Potem ravnina polna cvetlic, prerijskih rož in lilij v vseh barvah, neskončen vrt, ki polni zrak z dišavami. Ah! se začudijo žene. Ana in Elza morata nabirati. Zaostaneta, nabirata, kličeta, da naj ju počakajo in prihitita s polnim naročjem. „Ali je tam tudi tako, kjer bomo živeli, Erik?“ Erik se obrne na sedežu in se nasmehe: „Tam je pač nekoliko drugače.“ Nad njimi visijo na modrem nebu škrjanci in žvrgoljce. Torej so tukaj vendarle tudi ptice!

Znova dalje. Danes opoidne ne počivajo dolgo. In končno jim zakliče Erik in pokaže z bičem. „Tamkaj je!“

Končno. Pot je pri kraju.

Na večer se ustavijo. Vozove zapeljejo drugega zraven drugega in izprežejo vole. Možje in

žene stoje in se ozirajo. Torej tukaj je? Zdaj so torej dospeli na novi dom? Nikjer nobene hiše, nikjer drevesa, nikjer griča. Morje zemlje in nebo, prav kakor poprej. Mislili so, da bodo prišli na kak določen kraj. Torej tukaj je?

Zdi se, da zdaj šele prav razumejo, kako daleč od ljudi jih je Erik Foss odpeljal. Ozirajo se drug na drugega. Strmijo v neskončnost in ne morejo prav priti k sebi. Torej tukaj je?

Spet napravijo ogenj iz prerijske trave in pomolzejo krave. Večerjajo okrog istih loncev. Ne govorijo veliko, ampak strmijo in strmijo. Kakor bi se stiskali skupaj pred razdaljo, ki jih loči od drugih ljudi. Njihov najbližji soseda je neskončna ravnina. Sem jih je izplavilo.

Rumeni rob meseca se prikaže nad morjem zemlje. Vsaj mesec je isti kakor v domačem kraju.

Potem posedijo spet nekaj časa pri ognju, preden pospravijo posodo. Jutri se prične nekaj novega. Jutri se truma razkropi, vsak bo moral na svoj kos zemlje. Da, da, potem bo spet drugače.

Končno pravi Karen Skaret, da misli, naj bi zapeli kako cerkveno pesem.

Dolgo je, kar so bili v cerkvi, in morda bo še dlje, preden bodo spet. Nekateri izmed njih so bili pevci na koru. Ola Vatne je dober pevec. Učitelj Berg nekaj časa poizkuša sam zase, dokler ne

novice iz Slovenije

Prvi slovenski brevir

Slovenski medškofijski liturgični svet je javil, da je končal redakcijo pretežnega dela slovenskega brevir in da je dal v tisk prvo molitveno knjigo. Z novim cerkvenim letom bo mogoče opravljati „duhovne dnevni-ce“ v slovenščini. To velja v prvi vrsti za duhovnike in redovnike, žele-ti pa je, da bi knjigo molitvenega bogoslužja uporabljali tudi verniki.

V slovenski izdaji brevirja bo „bogoslužno branje“ (odlomki sv. pi-sma in del cerkvenih očetov ter drugih nabožnih pisateljev) v poseb-

.....
postane pesem: Trden grad je naš Gospod. Saj to vsi znajo. In potem jih poje več in več, potihem, ampak iz srca. Tudi žene pojejo. Kal zašepeče otrokom, naj bodo tiho. Tako nastane polgla-sen zbor in vsi pojejo.

Tamkaj na drugi strani se je že pokazal ves mesec na nebu. Rumen in začuden strmi preko puste zemlje.

(Bo še)

nih knjižicah za adventni in božič-ni čas, za post, za velikonočni čas in za čas med letom; molitveni del brevirja pa bo v 2 knjigah: v eni knjigi bodo vse molitve od 1. adventne nedelje do velikega četrтка, v drugi pa od velikega četrтка do kon-ca cerkvenega leta. Vsak del bo imel v sredi psalme in slavospeve, razpo-rejene na štiri tedne.

Prvi del te molitvene knjige, ki bo imel 1100 strani, na posebnem, rumenkastem bibličnem papirju, bo predvidoma izšel za letošnji advent. Prednaročila zbirajo do izida knjige vse tri škofijske pisarne v Ljublja-ni, Mariboru in Kopru. Knjiga „Bo-goslužni molitvenik I. del“ bo sta-la po izidu novembra 550 din, v pred-naročilu po 440 dinarjev. Za zunajev-ropske dežele je cena s poštnino vred po izidu 35 dolarjev, do izida pa v prednaročilu 28 dolarjev.

Bravci „Mavrice“ na Brezjah

Zadnjo soboto v maju so romali na Brezje mladi bravci „Mavrice“ iz raznih krajev Slovenije, največ seveda iz bližnjih župnij. Z otroki so prišli tudi njihovi kateheti, ka-tehistinje in nekateri starši. Jedro srečanja je bila maša, ki jo je opravi-l z 20 somaševalci urednik Mavri-ce Jože Bertoncej, župnik iz Kosez. Po maši so se otroci zbrali v dvo-riščnem prostoru; nekateri otroci-dopisniki so prejeli posebne diplome in nagrajenih je bilo 5 veroučnih skupin. Bravci Mavrice so romali na Brezje že lani in je bilo tako leto-šnje romanje že drugo.

med nami v Argentini

Proslava protikomunistinim žrtvam

Prvo nedeljo v juniju je bila skupna proslava na čast iz Vetrinja vrnjenim in potem v Kočevskem Rogu, Teharjih in drugod od komunistov pomorjenim domobrancem in drugim našim žrtvam, ki so jih med revolucijo in po njej pomorili komunistični partizani. Proslavo je organizirala Zedinjena Slovenija.

Pred spomenikom San Martina

Ob 10 dopoldne so se predstavniki slovenskega javnega življenja v Argentini poklonili osvoboditelju Argentine San Martinu pred njegovim spomenikom v Buenos Airesu.

Sv. maša

Glavna proslava je bila ob 4 popoldne v Slovenski hiši. Začela se je v cerkvi Marije Pomagaj s sv. mašo. Z msgr. Antonom Oreharjem so somaševali slovenski dušni pastirji France Bergant, Matija Borštnar, Jože Guštin, Matija Lamovšek, Gregor Mali, Janez Petek, Jože Škerbec in dr. Filip Žakelj. Med mašo je pel

„Gallus“ pod vodstvom dr. Julija Savellija, petje pa je spremljala z orgljanjem ga. Anka Savelli-Gaserjeva. Med mašo je msgr. Orehar med drugim razvijal tele misli:

Spominske prireditve našim žrtvam bodo imele smisel in rodile sardove, če bomo premislili smisel vsega dela, ki smo ga opravili tista leta in končali nekateri v smrti v borbi ali v jamah, drugi v begunstvu, tretji v še danes trajajočem suženjstvu. Če bomo to prav storili, nam bo spoznanje ostalo vodilo našega življenja danes in v prihodnjih rodovih. Ne gre samo za odpor brezbožnemu komunizmu ali za ohranitev slovenske kulture, temveč za ohranitev krščanskega pojmovanja življenja. Storiti je treba vse, da se vzgoji mladina v tem duhu, da se razširijo možnosti svobodnega življenja rojakom pod nasiljem ter se spreobrnejo tisti, ki držijo sklenjene verige svobodi v domovini.

Te resnice, ki so temelj našega odpora brezbožnemu komunizmu, nas

je nenehno učil rajni škof Gregorij v domovini in v izseljenstvu. Klical nas je k pokori, klical nas je k poglobitvi verskega življenja.

Ta nauk moramo sprejeti in oznaniti drugim, kateri med nami doručajo ali omagujejo in se igrajo s poslanstvom, pozabljajo na njega jedro in ostajajo pri lupini.

Resno spraševanje vesti o osebnem in narodnem stanju, utrditev resnice v smislu odpora ter poglobitev zvestobe načelom bo najlepša notranja akademija kot nujna podlaga vsem zunanjim proslavam.

Če kaj prosimo danes in v teh dneh Gospoda, naj bo mrtvim žrtvam večno veselje, živim pa resnico, poglobitev in zvestobo.

Pred spomenikom žrtvam

Po maši je Mladinska godba, ki jo vodi Anton Skubic, zaigrala žalostinko, mladina, obdana od predstavnikov Zedinjene Slovenije, Narodnega odbora za Slovenijo, krajevnih domov, borčevskih organizacij in drugih ustanov, pa je pred spomenik žrtvam prinesla venec. Opravilo za pobite je pred spomenikom vodil msgr. Orehar, potem pa so vsi navzoči zapeli „Oče, mati, bratje in sestre...“

V dvorani

Vélika dvorana Slovenske hiše je komaj mogla sprejeti vse udeležence. Pietetno slavnost v dvorani je začel „Gallus“ z dvema Gallusovimi pesmimi: „In nomine Jesu“ (ženski zbor) in „Ecce quomodo moritur justus“ (mešani zbor). Spominsko

besedo je imel pisatelj Karel Mauser iz Clevelanda, igralec Maks Nose je v režiji Maksa Borštnika recitiral odlomek „Ne vem, zakaj se jih spominjam“ iz misterija dr. Branka Rozmana „Roka za steno“, „Gallus“ pa je za sklep zapel še 3 pesmi: „Naša bol“ (D. Doktorič), „Gozdlič je že zelen“ (v priredbi A. Pogačarja) in Mavovo „Blagor mrtvim.“

Radijska ura

Tudi slovenska radijska oddaja na buenosaireškem radio Antártida je bila tisto nedeljo posvečena našim padlim junakom. Na programu so bile domobranske pesmi in koračnice ter govor Stanka Jerebiča.

Spominske proslave so bile v juniju tudi po krajevnih domovih in drugih ustanovah.

Procesija sv. Rešnjega telesa

Letos je argentinska škofovska konferenca naprosila sv. sedež, da dovoli obhajanje nekaterih cerkvenih zapovedanih praznikov v Argentini na naslednjo nedeljo. Sv. sedež je tej prošnji ugodil. Odslej ostanejo v letu le 3 zapovedani prazniki, ki jih upošteva tudi vlada in podjetniki, na katere se torej ne bo delalo, a bodo vendarle plačani; ti so: Brezmadežna (8. dec.), božič in novo leto. Državna oblast je pravzaprav uzakonila, da bo praznik Brezmadežne za delo optativen dan, pač pa bo véliki petek dela prost in plačan dan.

Ker je torej bilo praznovanje sv.

Rešnjega telesa in Rešnje krvi na nedeljo 20. junija in ker so bile tisto nedeljo procesije na argentinskih župnijah oz. škofijah, je bila slovenska procesija že en teden prej, v nedeljo 13. junija.

Kot druga leta je bilo evharistično slavlje v zavodu Don Bosco v Ramos Mejiji. Ob 10. uri je bila sv. maša, ki sta jo z msgr. Oreharjem darovala France Bergant in Matija Lamovšek. Rojaki so kljub hladnemu vremenu napolnili prostorno cerkev Marije Pomočnice. Po maši se je razvila procesija po obširnem vrtu. Za križem so stopali možje in fantje, šolski otroci s svojimi učitelji, narodne noše, pevci, ministranti, duhovniki z Najsvetejšim, zastopniki ustanov in krajevnih domov ter žene in dekleta. Oltarje so pripravile krajevne skupnosti iz San Justa, Castelarja, San Martina-Carapachaya in Ramos Mejije. Med procesijo je bila molitev rožnega venca, ki so ga vodili možje po zvočniku, evangelije pri oltarjih pa so peli dušni pastirji dr. Alojzij Starc, Matija Lamovšek, France Bergant in Jože Škerbec. Rojaki so z udeležbo, z molitvijo in petjem izrazili svojo vero v evharistično skrivnost in počastili javno in občestveno Jezusa v sv. Rešnjem telesu.

Alojzijevega proslava

V nedeljo 27. junija je bila v Slovenski hiši Alojzijevega proslava, ki jo vsako leto organizira šolski odsek Zedinjene Slovenije. Ob 4 popoldne je bila v cerkvi Marije Po-

magaj maša za žive in umrle katehete slovenskih šol v Argentini, ki jo je daroval msgr. Anton Orehar. Ljudsko petje je vodila šola škofa Baraga iz Slovenske vasi (ga. Zdenka Jan).

Po maši je bila prireditve v veliki dvorani. Po pozdravnih besedah šolskega referenta Zed. Slov. Franceta Vitriha so učenci izročili slovenske šopke katehetom, potem pa so otroci Prešernove šole iz Castelarja odigrali pravljlično igro v 3 dejanjih Kekec in Mojca. Igro je režirala ga. Vida Pograjc, na klavirju jo je spremljala ga. Anka Savelli-Gaserjeva, sceno pa je izdelal Miha Gaser. Igra je bila kljub kratkotrajni pripravi lepo naučena in izvajana in občinstvo, otroci in spremljevalci, je nagradilo nastopajoče z navdušenim ploskanjem, ga. režiserka in ga. Gaserjeva pa sta prejeli na koncu šopke v znak priznanja in zahvale.

Mendoza

Zadnjo nedeljo v maju so se spomnili rojaki v Mendози vojnih žrtev in Cankarjeve stoletnice. Popoldne ob 6 so imeli mašo za protikomunistične žrtve, ki jo je daroval mendoški slovenski dušni pastir Jože Horn. Po maši je bila prireditve v dvorani slovenskega doma. Po uvodnih besedah društvenega predsednika Staneta Grebenca je govoril o Cankarju pisatelj Karel Mauser, ki je za nekaj dni obiskal z gospo in bratom Otmarjem mendoške Slovence, mladi so brali odlomke iz

Med Slovenci v zamejstvu

80-letnica Kmetijsko-gospodarske šole v St. Rupertu pri Velikovcu

Maja je Kmetijsko-gospodarska šola praznovala 80-letnico obstoja. K slavnosti se je zbralo veliko število slovensko govoreče in misleče Koroške. S tem so dali priznanje mari-borskim šolskim sestram, ki z veliko ljubeznijo, vestnostjo in sposobnostjo vodijo to šolo že 80 let, kar je velikega pomena za slovenski na-

Cankarjevih del (pripravil jih je režiser Rudi Hirschegger), nazadnje pa je zapel nekaj pesmi pevski zbor pod vodstvom prof. Božidarja Bajuka. Za sklep je bila skupna večerja.

Bariloče

V soboto 29. maja je Slovensko planinsko društvo slavilo 25-letnico obstoja. Prireditelj je bila v Stanu. Program je obsegal poleg večerje petje deklet zbora ge. Lučke Jerman, projekcijo diapozitivov iz zgodovine slovenskih bariloških planincev, priložnostne recitacije in šaljive prizore. Na koncu je tajnik Blaž Razinger razdelil spominske diplome navzočim ustanovnim članom

rod na Koroškem. Razstavo ročnih del, šivanja in kuharskih spretnosti so si ogledali tudi predstavniki oblasti in slov. javnega življenja na Koroškem, škof. svetnik dr. Srienc pa je v slavnostnem govoru podal zgodovinski razvoj šole in poudaril zavzetost sester za ustanovo.

Msgr. Anton Rutar — 90-letnik

Starosta goriške duhovščine msgr. Anton Rutar je 29. maja slavil 90-letnico. Slavljenec ima za sabo 66 let duhovništva, a je še vedno svež in krepak.

Rojen je bil v Drežnici pod Krnom l. 1886, posvečen l. 1910, bil najprej kaplan v Tolminu, potem na Bukovem, zatem pa je postal v bogoslovnem semenišču ekonom, podravnatelj, knjižničar in pozneje še profesor pastoralke.

Med 1. svetovno vojno se je z goriškim semeniščem zatekel v Stično na Dolenjskem, rešil dragoceno semeniško knjižnico, po vojni pa je popravil poškodovano goriško bogoslovno semenišče. Fašisti so ga l. 1934 obsodili na 5 let konfinacije v zakotni gorski vasi pri Perugi, vendar se je na posredovanje nadškofa mogel 1936 vrniti na Goriško in postal l. 1936 župnik v Pevmi, od koder se je l. 1971 preselil v stolno župnišče v Gorici. Bil je ustanovitelj goriške Mohorjeve družbe in je imel zmeraj žive stike z vsemi, ki so se borili za pravice slovenske manjšine. K lepem življenjskem jubileju mu čestita tudi naša revija.

SLOVENC PO SVETU

Posvetitev škofa Alojzija Ambrožiča v Torontu

Na praznik vnebohoda, 27. maja, je bil v stolnici v Torontu posvečen v škofa msgr. Lojze Ambrožič.

Posvetilni obred je bil ob 4 popoldne ob navzočnosti kakih 1500 gostov. Poleg 80-letne matere in njegovih sestra in bratov z družinami je bilo 27 škofov, papeški pronuncij za Kanado, nad 400 duhovnikov, med njimi dr. Janez Zdešar iz Münchna ter p. Roman Tominec iz Ljubljane, predstavniki drugih verskih skupnosti, predstavniki oblasti, redovniških skupnosti in veliko Slovencev iz Toronta in okolice.

Posvečevanje je vodil torontski nadškof Pocock, sopusvečevalca sta bila torontski pomožni škof Allen in Ambrožičev sošolec McHugh, govornik pa predsednik kanadske škofovske konference Carter. Pri obredu sta pela stolni zbor pevske šole sv. Mihaela in pa združeni zbor slovenskih župnij Marije Pomagaj in Čudodelne svetinje. Ta je pod vodstvom Dušana Klemenčiča zapel 4 pesmi v slovenščini. Orglal je prof. Jože Osana.

Po posvečenju je bil za sorodni-

ke in povabljenec sprejem v bližnjem hotelu, pred slovensko skupnostjo v Torontu pa se je novi škof predstavil v nedeljo 30. maja v cerkvi in dvorani Brezmadežne.

Binkoštno srečanje

Letos so Slovenci v Nemčiji praznovali 10-letnico Binkoštnih srečanj. V Sindelfingenu pri Stuttgartu je bilo na binkoštno nedeljo, 6. junija, zbranih nad 2000 Slovencev, v Neusu ob Renu pa nad 1000.

Binkoštna srečanja organizirajo slovenski izseljenski dušni pastirji, ki se trudijo, da slovenski rojaki, ki si morajo zavoljo neugodnih gospodarskih razmer v domovini iskati kruha na tujem, ohranjajo zvestobo do vere in do slovenskega naroda in da se med seboj spoznavaajo in srečujejo. Pobudniki Binkoštnih srečanj, dr. Janez Zdešar, dr. Franček Prijatelj in Ciril Turk, so si zastavili ta cilj: utrjevati versko in narodno zavest in gojiti slovensko družabnost med slovenskimi delavci v Nemčiji. Dosedanja srečanja pričajo, da so organizatorji ubrali pravi način za letna srečanja rojakov,

saj se jih je udeležilo v teh letih okrog 23.000 rojakov.

Binkoštna srečanja so bila zaporedoma v teh mestih: Tübingen (1967), Wernau (1968), Stuttgart (1969 in 1970, 1971, 1975), Beblingen (1971), Göppingen (1972, 1973), Sindelfingen (1976) in vzporedna srečanja v Bad Godesbergu (1973), Düsseldorfu (1974, 1975) in Neuss pri Renu (1976).

Geslo letošnjega srečanja je bilo: „Slovensko srce, Bog živi te!“ V Sindelfingenu je bilo letos 2100 rojakov iz srednje in južne Nemčije. V cerkvi presvete Trojice je bila opoldne sv. maša, ki jo je darovalo 7 slovenskih duhovnikov, 3 pa so spovedovali. Pridigal je Ciril Turk iz Stuttgarta, med mašo pa je pel mešani zbor Jakob Petelin Gallus iz Korške pod vodstvom prof. Kovačiča.

Družabni del srečanja se je pričel ob 3 popoldne v dvorani Messehalle. Program je obsegal pozdrave, nastop zbora Gallus, godalnega ansambla otrok slovenske sobotne šole, dekljiške folklorne skupine iz Stuttgarta, deklamacije slovenskih šolarik iz Sindelfingena, petje dueta Planko, zabavne igre, tombolo s 600 dobitki, skupno petje in ples. Otroci so imeli svoj program. Podobno je potekalo srečanje rojakov iz severne Nemčije v Neussu.

Gesla dosedanjih srečanj so bila: Bogu otroci, narodu sinovi, nikomur hlapci; Mati-domovina-Bog. Slovenec sem, tako je mati djali; Verno srce — poštene roke; Da rojak prost bo vsak.

Kdaj je bil Jezus križan?

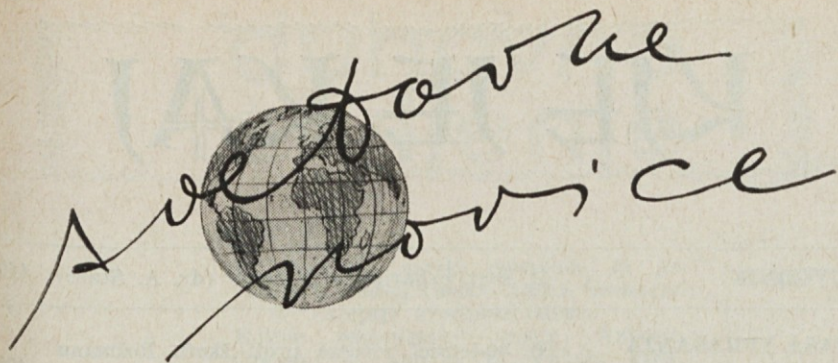
Dunajski astronom Ferrari d'Onchieppo je na temelju judovskega koledarja, podatkov o Ponciju Pilatu in evangeljskih podatkov, zlasti iz evangelija sv. Luke, izračunal, da je bil Jezus križan 7. aprila leta 30.

Vernost irskih katoličanov

Znana je globoka vernost irskih katoličanov. Vendar kake točne statistike o tem ni bilo. V zadnjih dveh letih pa sta bili narejeni dve statistiki, ki pokazuje, kakšna je vernost Ircev. Številke povedo, da 91% katoličanov (vseh katoličanov pa je 2.800.000) obiskuje nedeljsko mašo, da 97% katoličanov vsak dan moli, da 60% katoličanov prejema mesečno sv. Evharistijo, da se jih 46,5% mesečno izpove. Te številke so presenetljive in visoko preseajo vernost katoličanov v drugih državah. V Franciji npr. obiskuje nedeljsko mašo 61% katoličanov, v Združenih državah Amerike pa 50%.

Mati Terezija na evharističnem kongresu

Znana mati Terezija, po rodu Albanka, rojena v Jugoslaviji, je bila objavljena na 41. mednarodni evharistični kongres, ki bo letos v Filadelfiji. Mati Terezija je bila rojena leta 1910 in je z 18 leti vstopila na Irskem v samostan, kjer so se redovnice pripravljale za delo v Indiji. Kmalu so jo poslali v Indijo, kjer je bila učiteljica in pozneje predstojnica samostana v Kalkuti. Leta

1949 se je odločila, da se popolnoma posveti revežem. Papež Pij XII. jo je odvezal klavzure, in tedaj se je začelo njeno ogromno delo za najrevnejše ljudi v Indiji, delo, zaradi katerega je postala znana po vsem svetu. Ustanovila je Kongregacijo usmiljenja, ki ima danes 80 lastnih hiš v 13 državah in v katerih dela nad 1000 članic

Mati Terezija je bila določena za eno glavnih govornic na mednarodnem evharističnem kongresu v Filadelfiji.

Predpisi glede prejemanja sv. obhajila

Obredna kongregacija v Rimu je izdala predpise glede prejemanja sv. obhajila. Ti predpisi so izšli kot odgovor na neko vprašanje, ali je dovoljeno, da vzame obhajanec sv. hostijo sam v svojimi rokami iz ciborija ali patene ali da vzame kelih z najsvetejšo Krvjo in se sam obhajaja. Obredna kongregacija v svojem odgovoru takole pojasnjuje:

„Opisani način obhajanja samega sebe nikakor ni dovoljen. Sv. obhajilo sme podeliti samo za obhajanje pooblaščen oseba, ki pokaže obhajancu hostijo in ga obhaja.

Kjer so škofovske konference zaprosile in prejele iz Rima dovoljenje za obhajanje na ta način, da se položi hostija obhajancu na roko, mora ostati vernikom svobodna izbira načina obhajanja in se ne sme nikogar siliti, da sprejme hostijo na roko.

Nova cerkev v Moskvi

Moskva se pripravlja na olimpijske igre v letu 1980. Sovjetski arhitekti so dobili nalog, da poleg stavb za razne športe, zgradijo tudi novo cerkev za pripadnike vseh ver, da bodo lahko tam prisostvovali svojim verskim obredom. Seveda bo ta cerkev dostopna samo tujcem in bo kot cerkev obstajala samo do konca olimpijskih iger. Potem se bo ta stavba uporabljala za „palačo porok“ (seveda civilnih).

KJE JE KAJ

UVODNIK	41. svet. evharistični kongres (dr. A. Starc)	449
NAŠA VPRAŠANJA	Ob 30-letnici procesa proti škofu Rožmanu (R. Smersu)	455
	Držimo se za roke (K. Mauser)	464
	Uka žeja (Avgust Horvat)	479
VERSKI ČLANKI	Spolnost v luči božje postave (A. Kukovica)	467
	Bogoslužno petje (prof. B. Bajuk)	470
RAZNO	Kardinalski zbor šteje 137 članov	455
	Zgodba msgr. L. Kristanca	474
	Sv. pismo za različne prilike	487
	Svetovni nazor Ivana Cankarja (Vl. Truhlar)	488
LEPOSLOVJE	V poletnih ognjih (Fr. Balantič)	463
	Ljubeznivost (Vladimir Kos)	483
	Močan si, o slovenski narod! (Iv. Cankar) ..	492
	O domovina (Oton Župančič)	492
ZA MLADINO	Kaj mi pomenijo slovenske maše? (razni) ..	493
	Kdo nas razume? (Goldmann-Mizerit)	495
	Doživljam versko krizo (Al. Kukovica)	497
ROMAN	Izseljenci (Johan Bojer-Božo Vodušek)	500
NOVICE	Novice iz Slovenije	504
	Med nami v Argentini	505
	Med Slovenci v zamejstvu	508
	Slovenci po svetu	509
	Svetovne novice	511

Leto XLIII

Avгust 1976

Št. 8

Agosto № 8

duhovno življenje

je slovenski verski mesečnik, ki ga
izdaja konzorcij (msgr. Anton Orehar);
urejuje uredniški odbor.

Editor responsable: msgr. Antonio
Orehar — Ramón L. Falcón 4158,
1407 Buenos Aires, Argentina.

Registro de la propiedad Intelectual
No. 1.313.507

Fiska Vilko s. r. l., Estados Unidos 425,
1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna,
Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires.
ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass
Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA.
Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304
St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103,
USA.

KANADA: Ivan Marn, 131, Treeview
Drive, Toronto 14, Ontario, Canada.

TRST: Marijina družba, Via Risorta 3,
Trieste, Italia.

ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzu-
tta 18, Gorizia, Italia.

AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mo-
horjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Letna naročnina v Argentini in obmej-
nih državah je 1.200 pesov; v ZDA in
Kanadi 9 dolarjev; v Avstriji 160 šilin-
gov; v Italiji 3.5000 lir; drugje proti-
vrednost dolarja.

DENARNA NAKAZILA NA NASLOV:

Antonio Orehar, Ramón Falcón 4158,
1407 Buenos Aires, Argentina.

Zunanja oprema in stalna zaglavlja
„Duhovnega življenja“ in „Božjih ste-
zic“: Stane Snoj.

Nam, katoličanom, je verska resnica o telesnem vnebovzetju Marijinem lahko umevna, saj neposredno sledi iz verske resnice o Marijinem brezmadežnem spočetju.

Smrt in razpad človeškega trupla do vstajenja na sodni dan je kazen in posledica prvega greha, ki sta ga v raju storila Adam in Eva.

Božja pravičnost je žalostne posledice prvega greha raztegnila na vse Adamove potomce, ki podedujejo izvirni greh. Zato vsi umrjejo in njihova trupla ostanejo v grobu do sodnega dne.

Marija ni imela izvirnega greha, ona edina, mati Sina božjega, je bila izvzeta. Torej tudi ni zaslužila, da bi nosila na sebi posledice izvirnega greha. Ker je Bog pravičen, ni mogel Mariji naložiti kazni za greh, ki ga ni imela.

Po božji pravičnosti Marijino telo ni moglo biti obsojeno, da v grobu trohni in čaka do sodnega dne, da se združi s poveljano dušo. Božja natančna in popolna pravičnost najbolj jasno dokazuje, da mora biti Marijino telo že od njene smrti v nebesih združeno z njeno brezmadežno dušo.

Škof dr. Gregorij Rožman

